

T A R T A L O M

▶	3	TÓTH LÁSZLÓ	Minden szavam, mondatom, Eggyéválás, Ma korán ébredtek, Ma Isten maga (versek)
▶	6	FECSKE CSABA	A versről, Az áldozat, Semmi sincs (versek)
▶	8	KENÉZ FERENC	A sétaút végén, A számbavétel napszaka, A megállapodás lényege (versek)
▶	10	BENEDEK SZABOLCS	Ütközés (elbeszélés)
▶	17	ACZÉL GÉZA	(kontra)galopp (vers)
▶	19	TORNAI JÓZSEF	Eljött, Vesszöm virágot visz (versek)
▶	21	SZEPESI ATTILA	Galambos úr maszka-boltja (vers)
▶	24	SASS ERVIN	Legleg, Útmentén, Tragikus, 1938 (versek)
▶	26	POÓS ZOLTÁN	Házi áldás (regényrészlet)
▶	31	TÓBIÁS KRISZTIÁN	Túlíratok (versek)
▶	35	KISS JUDIT ÁGNES	Szamár-induló, Céltalan (versek)
▶	37	NOVÁK ÉVA	A 2007-dik év, Meta, Sport (versek)
▶	40	LÁRAI ESZTER	A kisleánykór panaszaiból (vers)
▶	42	BALOGH ROBERT	Nincs már itt dolgom semmi! (próza)
▶	50	SZABÓ TIBOR	„Az, hogy ti vagytok a fasiszták. Ennyi.” (Beszélgetés Balogh Roberttel)
▶	57	LANCZKOR GÁBOR	Ő, Töredék Boldogságról Fürdőszobában, Négysoros, Felhők (versek)
▶	59	ACSAI ROLAND	Zsófia, Az elefánt (versek)
▶	61	VÉGH ATTILA	Prológus, Reszet, Unio mystica (versek)
▶	64	ZALÁN TIBOR	Lassított csendben (vers)

MŰHELY

- ▶ 67 **ORAVECZ IMRE**
Emlékezés egy régi könyvre (megnyitóbeszéd)
- ▶ 69 **GRECSÓ KRISZTIÁN**
Kopogós viharsarki jelleg (megnyitóbeszéd)
- ▶ 71 **NÉMETH ZOLTÁN**
Kanonizációs minták a szigligeti JAK-táborok
Utópisztikus Államában (esszé)
- ▶ 75 **FODOR MIKLÓS**
Álom és érintettség Szarka Tamás Ghymes-dalaiban (esszé)
- ▶ 82 **DARVASI FERENC**
A Vidéki Színházak Találkozója néhány előadásáról (tanulmány)
- ▶ 87 **NIEDZIELSKY KATALIN**
Dráma a kulisszák mögött és a színpadon – Jókai Színház (tanulmány)
- ▶ 93 **ALBRECHT SELNER**
Grafikák, festmények, installációk és szobrok – Gubis Mihály
emlékkiállításáról (tanulmány)
- ▶ 97 **NOVOTNY TIHAMÉR**
... És keressétek lényének fraktálszerűen gyarapítható
morzsáit! – In memoriam Gubis Mihály (esszé)
- ▶ 99 **SZENTE BÉLA**
Emléktáblaavató (esszé)

FIGYELŐ

- ▶ 101 **MOLNÁR ILLÉS**
„Megolvadt-őrölt élészövet” – Lanczkor Gábor: Fehér daloskönyv (kritika)
- ▶ 104 **CSEHY ZOLTÁN**
A rigó és a jaguár (meg a gója) – Németh Zoltán: Állati nyelvek,
állati versek (kritika)
- ▶ 106 **ZÓLYA ANDREA CSILLA**
Az Irgalmasvérnő megtörik? – Kiss Judit Ágnes: Nincs új üzenet (kritika)
- ▶ 109 **BORBÉLY ANDRÁS**
A sirály ideje – Bálint Tamás: A pap leánya, birtokostul (kritika)
- ▶ 112 **ERŐS KINGA**
Írások a Holt-tenger partjáról – Csoóri Sándor: Tizenkét kő
a parton (kritika)
- ▶ 115 **PETRIK BÉLA**
Az elföldelt irodalom – Görömbei András: Sors és alkalom (kritika)

E számunkat Gubis Mihály alkotásaival és azok részleteivel illusztráltuk.
(A fotókat a Gubis Mihály Alapítvány bocsátotta rendelkezésünkre.)
A borító 1. oldalán *Zászlós szék* (olaj, vászon; 92 x 110 cm) – részlet, a borító
2. oldalán *Szegecs szék* (1996; vas, fa; 74 x 29 x 25 cm)
és a borító 4. oldalán *Kaszás szék* (akril, vászon, 42 x 52 cm) című műve látható.

Lapunk a következő internetcímen érhető el: www.barkaonline.hu

Minden szavam, mondatom

Járok, megállok.
Lefekszem, felkelek.
Minden mondatomhoz úgy jutok el,
ahogy első szavát keresi a kisgyerek.
Eszem, üríték.
Ölelek, ölok.
Minden mondatom áthúzható,
minden, ami voltam, örök.
Nevetek, sírok.
Számból átok zuhog, ima sír.
Minden szavam balga bölcső,
minden szavam mint a sír.
Meg-megállok... indulok aztán.
Le is fekszem, fel is kelek.
Minden mondatomhoz úgy jutok el,
ahogy első szavához a kisgyerek.
Minden szavamban fölzengnek a mennyek.
Mindegyikben pokol bugyra.
Minden szavam a „Nincs tovább!”-é.
Aztán megint: „Újra!
Újra!”

Eggyéválás

Először messzebbről méregeted.
Aztán egyre közelebből kerülgeted.
Szemed megpihenteted rajta,
egy hasonlattal
mintha csak véletlenül érnél hozzá,
belesel szóköznyi testnyílásain,
levegőt vesz a szádon át,
fölliheg egy hexameterrel,
öle jambikus lejtését

sokáig nem feleded.
Műveltető igék clitoriszával
kóstolgatja nyelved,
egy szerelmes körmondat
vagináján át
be
le
ha
tolsz.

Amikor benne vagy,
akkor van benned egészen.
Egy kancsal rím hirtelen áramütése
csap végig ekkor csigolyáidon,
a jelentés orgonamuzsikája
fölszeng koponyád barokk
boltíve alatt.

Ma korán ébredtek

Ma korán ébredtek bennem a szavak.
Én még aludtam, mikor ők már fent voltak.
Szép sorban, egyenként ocsúdtak,
egyik a másikat keltegette,
a műveltető igék a főneveket nógatták,
melléknevek nyújtóztak
a helyüket kereső
névelők között.

Ma korán ébredtek tudattalanomban a szavak.
Szobámban félhomály volt még,
a tárgyak is békésen szunnyadoztak,
nem susorogtak a könyvek,
s számítógépem képernyője
vakon bámult maga elé.
Nem tudni, mitől riadtak föl,
mi rebtentette szét őket rejtekükből,
de ma korán,
nagyon korán ébredt a bennem szavakba kódolt világ.
Talán egyedül csak Isten figyelte őket valahonnan a félhomályon túlról,
talán a halál sejtelve neszelt fel valamelyikükben,
talán csak rossz álmuk volt.
Először csak öntudatlan moccantak egyet-kettőt,
akaratlanul megzavarták az írásjelek fád nyugalmát,

azután a felkiáltójel is nyújtózkodni kezdett,
s a zsibbadt kérdőjel is tekeredett egyet.
Majd a homonimák s a szinonimák hisztérikus
szóváltásba keveredtek egymással,
s a metonímiák is össze-vissza halandzsáltak.
Korán, nagyon korán ébresztettek ma a szavak.
S én felnyitottam lassan a szemem,
és a szemközti tükörben láttam:
visszakaptam tőlük
arcomat.

(Pozsonypüspöki, 2008. március 14.)

Ma Isten maga

„Ha lámpát gyújt a tavasz, s övé a porond”
(Maria Pawlikowska-Jasnorzewska)

A veréb nevű mozgó biokémiai laboratórium önfeledten ugrándozik a lábam előtt.
A természet kiállítótermében ma a zöldek dominálnak.
A betűk közt, im, felpiroslik a Nap Martin-kohója.
Minden a maga nyelvében él.
Ma Isten maga a nyelv.

A versről

Milyen a jó vers?
Rossz!

(Ismeretlen szerző)

azt hajtogatják nyelvelő nyálverő ifjú
barátaim fölösleges kolonc a verssorok végén
a rím fülbántó csengő olyan mint a szatócsbolt
ajtaja fölött esengő harangocska mely jelzi ha valaki jött
magát kellett kikent-kifent ribanc a költemény
kétes üzlettársa a stricije vagyok én no eredj
kuncsaftokat fogni drága lehet hogy ez a sors
vár a literatúrára valahogy valamin mindig
gellert kap a szó az Aranytól Kosztolányitól
örökölt a mi szánkából már hamis nem
elfogadható mai kíváncsóság reszelős hangú
legyen egy újmódi bárd lehet bárdolatlan is
gyalulatlan szálkás deszka s ne tetszetős műtárgy
legyen a vers nem kell a mondandót szépen becsomagolni
sőt mondandó se kell a vers haszontalan holmi mint
rozsdás vasdarab szétfoszlott kelme nevetséges aki
kimunkált szép hangon énekel ma ne zsongítson el
a vers sóttön sőt rázzon mint göröngyös mezei csapáson
a szekér melynek bakján ostorát suhogtatja a komor
képű gazda aki ha nyelvét elharapja kalapját földhöz
ostorát ökrei közé csapja mérgesen s nagyot káromkodik

Az áldozat

könnyet gyűjtögetek aszályos időkre
mondják kevés az angyal manapság
kiégett mezők jámbor ökre gyanítom
az ostor az egyetlen igazság

hallgatásom feneketlen mélyére
süllyedt hajóroncs történetem
percek tapasztalatlan szolgái
mit mások kértek azt hozzák nekem

e világba vetttévén
szüzességünk egyből odalett
halálig csodát remél az ember
mint a palánk mögé leső kisgyerek

minden eltévedt érzés elvett
tőlem inkább mint adott
megszenvedtem a legszebb szerelmet
is korrump emlékek áldozata vagyok

Semmi sincs

még nem felejtettelek el
de nem is vágyom utánad
mint ősszel a fű énekel
bennem borongva a bánat
mielőtt lassan kiszárad

érzelgős vers ez kimódolt
geil szavak lakják a számat
bár ami volt szép volt jó volt
emlékezéshez nyersanyag
ha véget értünk is te vagy

bezárult ajtó a hátad
kezemben maradt a kilincs
ha kinyílnál is csak másnak
számomra ott már semmi sincs

A sétaút végén

Üsd le a lakatot
a palotakertről,
menj végig a néptelen sétányokon,
a kerti lakban egy másoló barátot
látsz majd az ablakon át,
egyetlen mondatot mormol,
hallgass csak bele,
érezed, ugye:
a mondat mélyén
ott lebeg a jelentés,
oly egyértelműen,
mint egy belső-ázsiai császár
hidroplánja.

A számbavétel napszaka

A látványtárat
estére bezárják, a múzeumőrök
lassú sétát tesznek,
sorra járják a pazar termeket,
plajbásszal, papírral a kézben
leltári számot egyeztetve,
estéről estére számba véve,
hogy megvannak-e mind,
hiánytalanul,
a formalinban úszó
égitestek.

A megállapodás lényege

Csak nyulak, kalapok,
nyulak, kalapok.
Azt kellene éreznem: összeégek,
azt kellene éreznem: szomjan halok.
De csak nyulak, kalapok,
nyulak, kalapok.
Az élet idelőkte a varázspálcát,
s eltulajdonított egy vándorbotot.
Nyulaimmal, kalapjaimmal
egyre kisebbedve, a föld széle
felé ballagok.
Madarak maradnak egyre jobban
el tőlem, apróka nyulaimmal,
pici kalapjaimmal
a barázdába beolvadok.

Szációk (In memoriam Bartók Béla), 1984, nyomott textil, 9 db, egyenként 230x70 cm

Ütközés

Míg a többiek táncoltak, Andrea a falnak támaszkodott, és egy nagy pohár sörrel a kezében a DJ-t nézte. Jóképű, villogó tekintetű fiú volt: sötét haj, barna szemek, kreol bőr, amit izgatóan ellenpontozott a mellkasig kigombolt, a villódzó fényektől függően hol lilának, hol narancssárgának látszódó fehér ing. Fülhallgatóval a fején ringatta magát a zenepult mögött, már a következő számra, hiszen ő mindig eggyel előrébb járt ahhoz képest, ami éppen akkor áramlott a hangfalakból. Időnként Andreára nézett és rámosolygott. Andrea rendre visszamosolygott rá. Úgy saccolta, öt-hat évvel lehet fiatalabb nála a fiú.

– Hazavinnéd, mi? – Kinga odaperdült Andrea mellé, és belesüvöltött a fülébe. Andrea bólintott. – Mostanában se volt otthon semmi? – erre a kérdésre viszont Andrea megrázta a fejét.

Kinga is a DJ-t nézte, aki most mindkettejük felé villantotta csábos mosolyát.

– Vidd haza – nevetett Kinga, és megpaskolta a barátnője hátát.

– Hogy vinném már? – Andrea lebiggyesztette keskeny ajkait. – Tudod nagyon jól, hogy nem lehet.

– Akkor üljetek be az autóba, és mehet a tipi-tapi. Jössz denszelni?

– Nem. Be vagyok rúgva. Összeesnék a parkett közepén. Különben is, haza kéne mennem.

– Figyelj – miközben igyekezett a hangfalat túlkiabálni, Kinga rendületlenül rázta magát a zene ütemére –, tényleg fogjál magadnak pasit. Ez így nem mehet tovább.

Andrea legyintett. Kinga megint a DJ-re nézett.

– Engem ez a srác totál bepörgetett – ismét nevetett, aztán visszament a táncparketre, a barátja nyakába csimpaszkodott, és csókolózni kezdtek.

Andrea kiitta a maradék sört a pohárból, és integetett a barátnőjének. Kinga visszaintett, a jobb füléhez emelte a jobb kezét. Andrea bólogatott, hogy persze, majd hívják egymást, ám Kinga erre már nem figyelt, elmélyedt az egyre intenzívebb csókolózásban.

Odakint hűvös volt. Andrea föltámaszkodott a lépcsőkön, megállt a járdán, és megkapaszkodott a ház falában. Páran ácsorogtak a bejárat előtt, a beszélgetést félbeszakítva figyelték, hogy vajon Andrea kidobja-e a taccsot. Nem dobta ki. Néhány mély lélegzetvétel után össze tudta magát szedni annyira, hogy elinduljon. Arra is emlékezett, hová parkolt.

Későre járt, gyér volt a forgalom, ami jól jött Andreának: részegen rendszerint a szokásosnál is gyorsabban vezetett. Most is nagyon rövid időn belül hazaért. A lakásajtónál sokáig vacakolt, mire betalált a kulccsal a zárba. Biztos volt benne, hogy erre fölébredt a férje. Nem volt kedve a fürdéssel vacakolni, lehányta magáról a ruhákat, egy szál bugyiban nyitott be a hálószobába. Jól sejtette: égett az éjjeli lámpa, Zsolt falnak vetett háttal ült az ágyban.

– Fölbresztettelek, ugye? – mormolta Andrea, miközben az ágy felé támolygott.

– Még nem aludtam – felelte a férje. Andrea tudta, hogy ez nem igaz. – Jól szórakoztál?

Andrea dűnnyögött, és befeküdt a takaró alá. Zsolt lekapcsolta a lámpát, megsimogatta a felesége haját, a fal felé fordult, pár pillanat múlva az egyenletes szuszogása jelezte, hogy már

alszik is. Andrea reszketett a takaró alatt, forgott vele a szoba, dübörgött a halántéka, a szíve lüktetett. Végigsimította néhányszor a bugyiját, azután ő is elaludt.

*

Géza nagyon édesen tudott mosolyogni. Amúgy is volt benne valami kedvesen kisfiús báj, valami szeretetteljes naivitás, ahogy a dolgokat mindig a jó oldalukról közelítette meg, és ez folyton ott ült az arcán is. Nyilván emiatt nézték rendszerint fiatalabbnak a koránál. Amikor pedig elmosolyodott, vagy elnevette magát, végképp úgy festett, akár egy kiskamasz: az arca ragyogott, a szemei csillogtak, és kétoldalt, a szája szélénél megjelent két kicsiny gödröcske. Ez már az első találkozásai idején roppant tetszett Andreának. Ugyanabban az utcában dolgoztak, és ugyanabba a kifőzdébe jártak ebédelni. Ott barátkoztak össze.

Ezúttal azonban nem dél volt, hanem verőfényes, napsütötte, jóleső délután.

– Én még iszom egyet – jelentette ki Andrea, miután az előző poén után kellően kimosolyogták magukat. – Te is kérsz?

Géza a saját poharára pillantott, abban még jócskán állt a sör.

– Nem. De te igyál nyugodtan.

Andrea intett. A csaposfiú kijött a pult mögül, és miközben fölvette a rendelést, le nem vette a tekintetét Andreáról.

– Jól bírod – jegyezte meg Géza, de ezúttal nem mosolygott.

Andrea vállat vont:

– Szeretem a sört. Amúgy meg tényleg jól bírom.

Munkahelyi dolgokról beszélgettek. Géza a főnökére panaszkodott, Andrea a beosztottjaira. Géza nagyon jól tudta utánozni a főnökét, akit Andrea ugyancsak ismert a kifőzdéből. Gurgulázva nevetett, ahogy Géza pont olyan pofákat vágott és pont úgy beszélt, mint a főnöke. Az újabb adag sörrel kiérkező csaposfiú megint végigmérte Andreát, és miután egy széles vigyor erejéig ő is beszállt az általános örömködésbe, kinyilvánította, hogy mennyire örül annak, hogy a vendégek ilyen jól érzik magukat.

– Te hiszel a hűségben? – kérdezte aztán Andrea.

– Ezt hogy érted? – kérdezett vissza Géza, és megremegett a hangja.

Andrea ujjai körbefonták a söröspoharat, jobb keze föl-alá csúszkált a poháron.

– Úgy értem, hogy szerintem nem lehet állandóan egyvalakinek adni ugyanazokat az érzéseket. Az ember nem monogám lény. Ezt csak a társadalmi konvenciók kényszerítik rá. Az ösztönök mást sugallnak.

Andrea később nem tudta felidézni, hogy miként kezdtek csókolózni. Csak arra emlékezett, hogy jó volt: Géza a haját és az arcát simogatta, olyan kedvességgel és áhítattal, amelyet nagyon régen nem tapasztalt. A gyengédség később szenvedélyességbe váltott, igaz, ekkor már az autóban ültek, egy sötét parkolóban, és Géza hol a fenekét, hol a melleit markolászta, majd megkérte, hogy mutassa meg a bugyiját. Andrea megmutatta, sőt azt is engedte, hogy Géza ujjai belecsússzannak. Amikor azonban ő is elkezdte kigombolni a nadrágját, Andrea szelíden, de határozottan rászólt:

– Haza kell mennem. Késő van. Vár a férjem.

Géza megállt a mozdulatban, és két zihálás között annyit tudott mondani:

– Ja.

– Téged meg a menyasszonyod – tette hozzá Andrea. – Ugye, együtt vagytok még?

– Persze – lihegte Géza.

Megszólt Andrea mobiltelefonja. Andrea odapillantott, és látta, hogy Zsolt hívja. Intett Gézának, hogy szálljon ki az autóból.

*

Másnap délben nem ment le a kifőzdébe, hanem megkérte a titkárnőjét, hogy rendeljen pizzát. Aznap délután is korábban lépett le a munkahelyéről – tudta, hogy a beosztottjai ezt maguk között szóvá teszik, de nem érdekelte –, és a felhőtlen napsütésben elsétált a sörözőig. Még alig voltak vendégek, és a csaposfiú sem volt sehol. Egy nagymellű, vastag ajkú nő állt a pult mögött, élvezeg arccal hallgatta az egyik bárszéken ülő középkorú férfi udvarlását. Andrea, ha már ott volt, rendelt egy sört. Utána fölhívta Kingát. A telefon kicsengett, Kinga azonban kinyomta a vonal másik oldalán. Andrea újra próbálkozott, Kinga megint kinyomta.

Akkor hívta vissza, amikor Andrea már visszafelé sétált a sörözőből, és azon gondolkodott, reggel hová parkolt.

– Bocsika – hadarta Kinga –, csak bejött az Andris az irodába... – vihogni kezdett, a háttérben egy férfihang nevetett. – Bezártuk az ajtót, aztán... tudod... elszórakoztunk kicsit.

– Csak azért hívtalak – mondta kimért hangon Andrea – hogy ráérsz esetleg?

– Valami baj van?

– Nem, nincsen semmi, csak gondoltam, dumálhatnánk.

– Figyu, ha nem sürgős, legyen inkább holnap. Most moziba mennénk az Andrissal.

– Jó, akkor holnap. Majd csörgök.

– Puszi – mondta Kinga, de Andrea ezt már nem várta meg.

Otthon az a meglepetés érte, hogy a férje otthon volt.

– Hát te? – nézett rá kikerekedett szemekkel az előszobában.

– Én is kérdezhetném ugyanezt – mondta Zsolt. – Te se szoktál ilyen korán itthon lenni.

Andrea vállat vont:

– Nem volt semmi teendőm az irodában. Napközben kiadtam a melókat, mindenki szépen csinálta a magáét, én meg nem akartam lógatni a lábamat, úgyhogy eljöttem. Hát te?

– Nekem elmaradt a tárgyalásom. Viszont hoztam DVD-eket. Képzeld, a Robi, tudod, a recepciós fiú, akivel a múltkori céges bulin dumáltunk hármásban, letöltötte a *Szex és New York* összes részét. Olyanokat is, amiket még nem vetítettek a tévében. Belenézünk most? Ha már úgyszincs más programunk.

– Magyarul van?

– Van, ami magyarul, az újabbak meg angolul.

– Oksa. De előbb elmegyek pisilni.

Pisilés közben Andreának Kinga és Andris jutott az eszébe. Elképzelte őket Kinga irodájában, az állítható forgószékekben. Vagy az asztalon csinálták? Kinga asztalán mindig akkora rumli van.

Mikorra visszament, Zsolt már betette az egyik lemezt a lejátszóba. Andrea leült a férje mellé a kanapéra. Zsolt fogta a távirányítót, elindította a filmet, aztán végigsimította a felesége haját.

– Jól vagy? – kérdezte.

– Jól – felelte Andrea.

– Figyelj csak – Zsolt hangja most nagyon komolyan csengett –, ugye, minden rendben van az irodában?

– Hát persze. Miért ne lenne rendben?

– Csak azért kérdezem, mert nem jönne ki jól, ha galiba lenne. Igaz, hogy nagyon nagy szívességgel tartozott nekem, de a tulaj mégiscsak a barátom, és nem szeretném, ha...

– Nyugi – vágott közbe Andrea –, minden oké.

Több epizódot is megnéztek egymás után. Andrea közben kétszer kiment pisilni. A pikánsabb jelenetek közben időnként lopva Zsoltra pillantott. A férje rezzenéstelen arccal ült a kanapén, sem érzelmeket, sem indulatokat nem árultak el a vonásai.

*

Másnap Andrea megint a kifőzdében ebédelt. Géza már várta. Amint Andrea megérkezett, közel hajolt hozzá, és meg akarta csókolni. Andrea kitért a csók elől, adott helyette két pusztit.

– Figyelj, itt ismerik a férjemet. Néha ő is itt ebédel.

Beültek egy félhomályos sarokba. Géza egészen közel helyezkedett Andreához. Míg az ebédet várták, az asztal alatt Andrea lábát simogatta. Amikor a keze becsúszott a szoknya alá, és ujjai eljutottak a bugyiig, Andrea összeszorította az ajkait, aztán kihúzta Géza kezét a szoknya alá. Utána bezárta a combjait.

Ebéd után kiment a mosdóba. Miután végzett, a mosdó előterében, a takarítószerrel mellettt beleütközött Gézába. Csókolózni kezdtek. Géza nagyon heves volt, többször belemarkolt Andrea fenekébe, ujjai megint bebecsúsztak a szoknya alá. Andrea egy darabig hagyta, majd eltolta magától Gézát, és ránevetett:

– Csak óvatosan. Teljesen bepirosodik a szájam környéke. Aztán mit mondok otthon, mi történt velem?

Visszamentek a helyükre a számláért, és amikor úgy gondolták, hogy a pincérek nem néznek oda, az asztal fölött csókot váltottak.

Andrea délután Kingával találkozott. Mivel megvárta, amíg a barátnője végez, ezúttal egész sokáig bent maradt az irodában, bár a beosztottai még javában a helyükön ültek, amikor távozott. A lépcsőházban az jutott eszébe, hogy egyszer vissza kellene jönnie félórával az elmenetele után: vajon olyankor is még bent van mindenki, vagy amint ő kiteszi a lábát, a többiek is lelépnek? Elhatározta, hogy egyszer utánajár.

Ugyanabba a sörözőbe ültek be Kingával, ahová Gézával két nappal előbb. Megint nem a csaposfiú volt ott, hanem a nagymellű nő.

– Tavaly november óta – közölte Andrea a második sör után.

– Jesszusom – mondta Kinga. – Hogy bírod?

Andrea vállat vont:

– Hát... így.

– Nem érzel készletet, hogy kéne valamit...?

– De, érzek.

– S akkor mit csinálsz?

– Magamhoz nyúlok – Andrea nevetett.

– Ez kurvára nem normális – Kinga megcsóválta a fejét.

– Persze, hogy nem – Andrea a pult felé integetett, rendelt még egy sört.

– S amikor nemrég egy hónapig nyaralni voltatok Franciaországban meg Spanyolországban? Ott se volt semmi?

– Nem. De az az igazság, hogy mondjuk tavaly novemberben egyszer, viszont azelőtt se olyan gyakran... Jó, ez most a leghosszabb szünet, korábban tényleg rövidebbek voltak.

– De miért? Nem áll föl neki?

– Föláll. Legalábbis legutóbb fölállt.

A nagymellű nő kihozta a sört. Feszés, testhezálló ruhát viselt. Az utolsó mondatnál elmosolyodott.

– Mennyi idős is a Zsolt?

– Hat év van közöttünk.

– Én csak azt nem értem, hogy ő hogy bírja? Végül is a férfiaknak állítólag nagyobbak az igényei... Bár az én igényeimnél nem hiszem – Kingából egy pillanatra kibuggyant a nevetés.

– Zsoltnak kisebbek az igényei. Ha vannak egyáltalán.
 – Szeretőt tart?
 – Á, nem hiszem – Andrea megrázta a fejét. – Arról tudnék. Elég régóta ismerem ahhoz, hogy észrevegyem.

– Akkor?

– Lehet, hogy kurvázik.

– Komolyan? – Kingának kikerekedtek a szemei.

– Nem tudom. Az biztos, hogy masszázson már járt. Ő maga mesélte. Az állítólag olyan erotikus masszázs volt.

Andrea beleivott a sörébe. Jó nagyokat kortyolt, mikor letette a poharat, már csak félig volt benne.

– Te nem próbálsz néha kezdeményezni?

– Már nincs hozzá kedvem.

– S nem is szoktatok erről beszélgetni?

– Néha.

– S olyankor mi van?

Andrea vállat vont:

– Mindig megbeszéljük, hogy tökre szeretjük egymást, meg igazából tök jó minden, csak éppen nincs köztünk testiség, és ez azért kurvára hiányzik. Zsolt azt is mondta már, hogy megértené, ha szeretőt tartanék.

– Én is mondtam ezt már neked... Na és, tartasz?

Andrea legyintett.

– Azt is mondta, hogy azt is megértené, ha el akarnék válni.

– Akkor válj el.

Andrea megint ivott. Letette a majdnem üres poharat. Megrázta a fejét.

A telefonja sípolt. Andrea elolvasta a Gézától érkezett szerelmes SMS-t. Először nem akart reagálni rá semmit, aztán küldött egy szmájlit válaszul.

*

Másnap sajnó fejfájással ébredt. Amikor ki akart kászálódni az ágyból, úgy forgott körülötte a szoba, hogy visszahanyatlott. Végül nagy nehezen összeszedte magát annyira, hogy el tudott vánszorogni a vécéig. Ott lekuporodott, ledugta az ujját a torkán, és megpróbált hányni. Néhány öklendezésen kívül semmire nem jutott, az émelygés nem múlt el, a feje is rendületlenül lüktetett. Miközben igyekezett újból összeszedni minden erejét, hogy visszajusson a hálószobába, megfogadta, hogy soha többé nem iszik. Ezen a héten másodszorra fogadta meg.

– Nem tudok ma dolgozni menni – jelentette ki Andrea, amikor a férje indulás előtt bekukkantott hozzá. – Baromi rosszul vagyok.

– Jó soká jöttél az éjszaka haza... Azért délutánra szedd össze magad, mert tudod, hogy ma jön a takarítónő – a férje intett, és távozott.

Andrea az egész délelőttöt az ágyban töltötte. A tévét kapcsolgatta, megnézett két epizódot a *Szex és New York* DVD-ről, és megpróbált olvasni az ágy mellett heverő nagy kupac könyvből, de akármelyiket nyitotta ki, összefolytak a szemei előtt a betűk. Az egyikből ráadásul kiejtette a könyvjelzőt, úgyhogy onnantól fogva nem tudta, hol tartott benne, de ezt nem bánta különösebben, nem szokta a könyveket végigolvasni, csak belekezdeni.

Nagy nehezen leküzdött egy bögre tejet, attól kicsit jobban érezte magát. Dél felé elszenvedült, a mobiltelefon hangja verte föl. Zsolt kereste:

– Na, hogy vagy?

– Alakul – mondta Andrea, mert abban a pillanatban egész elviselhetőnek érezte az állapotát.

– Remek. Akkor be kéne menned dolgozni – mielőtt Andrea bármit szólhatott volna erre, Zsolt mondta tovább: – Figyelj, délelőtt összefutottam a tulajotokkal, egész véletlenül, mert már tök régen nem találkoztunk, és azt mondta, hogy panaszkodtak neki a beosztottjaid, hogy keveset vagy bent. Hogy későn érkezel, korán elmész, sokáig ebédelsz, és napközben is el szoktál lófrálni.

Andrea az indulattól felült az ágyban.

– Miért kéne egész nap bent rostokolnom? Kiosztom a melót, mindenki tudja, mi az aznapi feladata. Nekem a munka szervezése a dolgom. Azt pedig lehet házon kívülről is csinálni. Tudják a számomat, ha gáz van, vagy nem értenek valamit, föl hívhatnak. Amúgy is, állítólag az a jó főnök, akinek a távollétében is flottul mennek a dolgok. A cimborádnak igazán nincs oka panaszra. Minden hónapban kap a számlájára rendesen.

– Ez oké, de haverság ide vagy oda, komolyabban kéne vened ezt az egészet – Zsolt mintha meg se hallotta volna Andrea érvelését. – S ne felejtse el azt sem, hogy ezzel a végzettségeddel nemigen kaphatnál másutt ilyen jól kereső melót. Úgyhogy öltözz föl és menj be dolgozni.

– Képtelen lennék autót vezetni...

– Jó. Akkor megyek érted.

Zsolt letette a telefont. Andrea mérgesen odadobta a készüléket a takaróra. Első gondolata az volt, hogy nem megy sehova, neki ne parancsolgasson, meg üzengessen senki. A második gondolata arról szólt, hogy ha be is megy, majd jó alaposan letol mindenkit, hogy mit panaszkodnak a háta mögött, ha valakinek valami baja van vele, mondja meg egyenesen neki.

Azután zuhanyozni ment. Amikor Zsolt föl hívta, hogy itt várja a ház előtt, már fel volt öltözve, a haját igazgatta éppen. Egész könnyen le tudott menni az utcára. Beült a férje Mazdájába, de nem mondott semmit. Nem is köszönt.

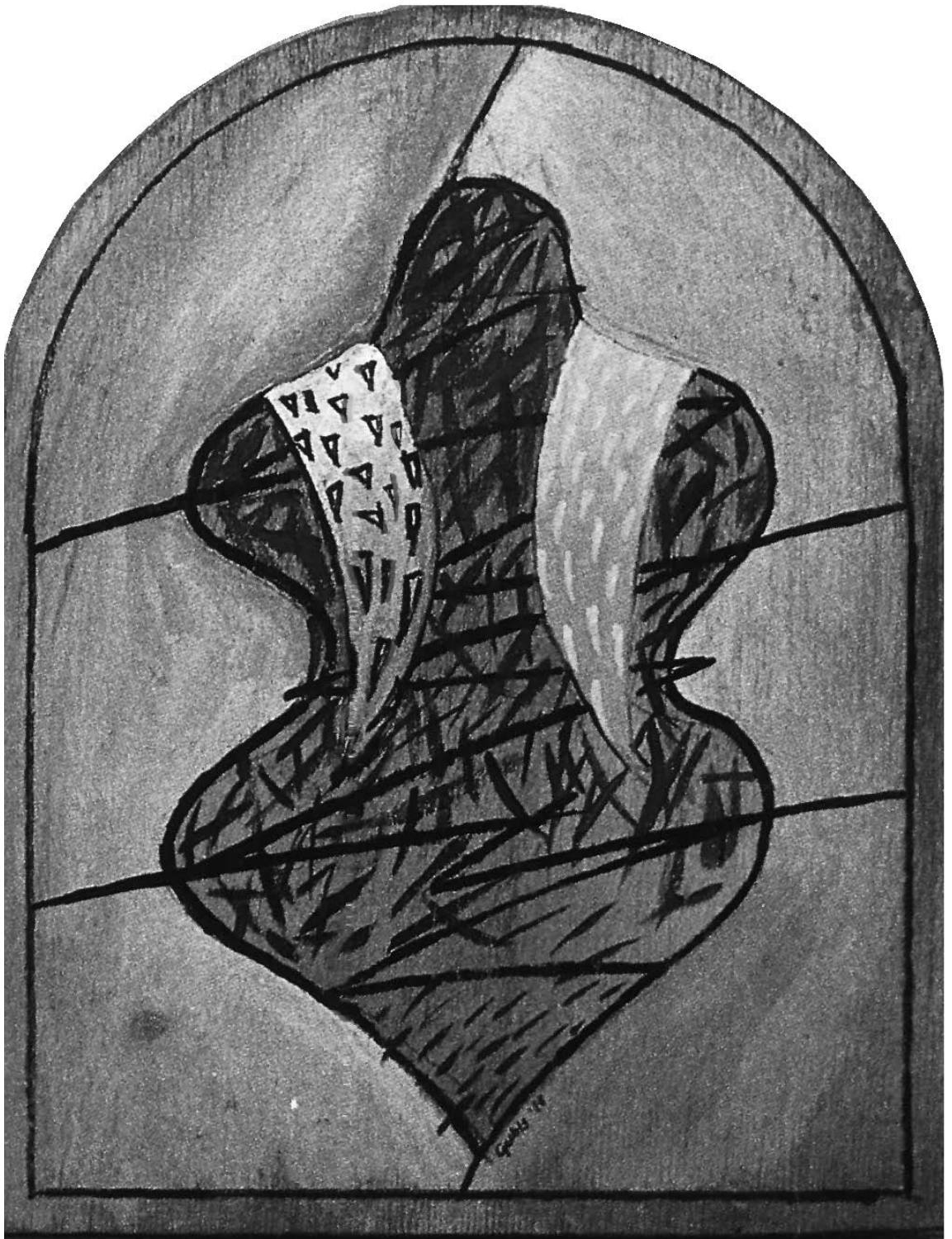
A férje se szólalt meg. Szokásával ellentétben mind a két kezével markolta a kormányt. Alaposan rálépett a gázra, a hídra vezető feljárónál azonban egy furgon jobbról besorolt eléje, úgyhogy kénytelen volt fékezni.

– Anyádat – mondta ekkor Zsolt. A hídra érve, miután kétsávossá nyílt az út, újra gázt adott, és megelőzte a furgont. Jobbra fordította a fejét, és épp készült beszólni a furgon sofőrjének, amikor belerohant az előtte haladó autóba.

Irtózatosan nagyot csattant. Andrea először azt hitte, hogy a Mazda darabokra hullott, és vele együtt ő is ripityára ment. Sikítani se volt ereje. Zsolt kikászálódott, hátulról megkerülte az autót, kinyitotta az ajtót, és kihúzta a feleségét a légszák mögül. Andrea csodálkozva tapasztalva, hogy simán lábra tud állni. Végignézett magán: nem látta sérülésnek nyomát.

– Jól vagy? – kérdezte Zsolt.

– Jól – felelte Andrea, és keservesen sírni kezdett.

Ikonoq II. (Bizánc, Szekvencia) 1988, akril, fa, 33 x 27 cm

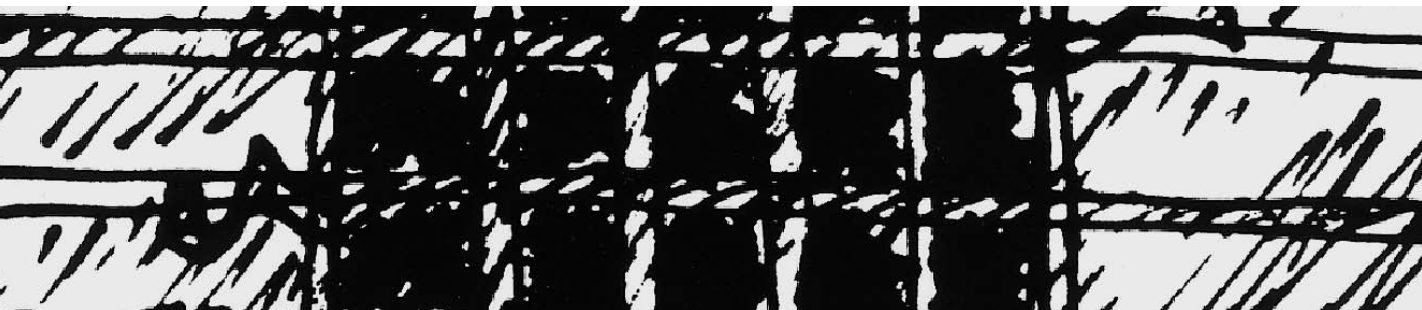
(kontra)galopp

javított utószinkron

11.

mégy keresztbe lazán egy almáskerten s az alkati fáradtságon grecoi piros pöttyök képében átvillan szapora ritmusban valami öröm nem vagy hozzászokva kissé még idegen is áldásos pillanatait nem köszönöd elkocogsz mellette lecsapott horizonton moco-rog a játszma rágyújtasz éretlen modorossággal egy keserű pipára és nem leled a kora ősz bársonyos hasznát az pedig paskolja egyre ügyetlen merengések felé a mihasznát megnyújtva lombok alatt a színeket ám ahelyett hogy élveznéd a kontrasztok átfedéséből e helyzetet mikor az elmúlás első sóhaja még csak langyosított játék s a túlélés önbizalomba mártott tudatával vezényelheted le ezt a szent mihály úti különös parádét mivel nem veszíthetsz még felfelé húznak a később túlmagyarázott gének s ha tudatoddal meg is babrálod merre kószál az enyészet a gyümölcsösben félelem nem tenyész kacagó lányok szaladgálnak röpke ész igyekszik elemeiből összeszedni a képet honnan egyszer majd csöndesen kiválik a feleség három gyermeked anyja milyen szürreális freskó is felidézni a vágy gyors történéseit félig már a lét túloldalán a visszapergetésben bizonyosan újabb tónusokat kap ez a leány a diákszerelem szertelennek indult édenéből lassan kipakolva mert mihelyt komolyabb akkordokat zeng a nóta már ott zsidbad agyadon az egzisztenciális nyomás a kapcsolatnak kemény sungja van belső elmozdulásaid mögött a vak ragaszkodás a bekerítés félállati manővere unos-untalan megigézne s mennyivel más törékeny feleségként must-rálni őt futó kalandnak a másikat ott léha gesztusokat átítat a holnapot gerjesztő közöny itt tétován megkomponált hétköznapiakba óvatlanul a lelki szerződés morális kényszere költözött melyben a tárgyak olykor visszaszólnak fajsúlyta támad minden odavetett szónak s mit az egykori kisdíák szótárából csöndben elfeledtél dőlni kezd rád egy új típusú restség mivel folytonosan kellene visszaigazolni a felelősség voltát de te már az őrizetlenül hagyott éneddel nagyon kilazultál s a hiányokat romantikus ráfedésekkel pótolod panaszra egyelőre nincs okod valószínű a te utadat is járja a másik hisz a női lélek alján is hiányzik a társ kezd szépen összehúzódni a családi eszme tragédiákkal és sóvárgásokkal keretezve két kamasz szövetségre lép keleti vándorként kémlelgetem baranya egét hol bicskák nem nyílnak rögtön az idegenre s majd csak ha túlpolitizálnak párolog az ember kedve most még sokác tírják cigány sváb zsidó ormánsági egyke együtt jót motyog kezded töltögetni magadban a leendő honlapot melyen a hazug szabadság nagyságos horizontja alatt az utak gyorsan szerte válnak emésztetlen indulatok dübörögnek a derengő fájlnak de van ki még tintaceruzáját nyálazza odébb vak gyűlöletben legalább mert a mindig gyanús dogmákon túlment a világ és a házilag gyártott kiváltságoknak már nincsen fundamentje önmaga paródiájává vált a jóhiszeműség is nemhogy az a bizonyos ordas eszme mely igaz némileg még a túloldalra is tejel de a kisebb bűnt a nagyobbakért öreg zenészem ezentúl nézzed el mert te már a vége felét járod nem lehetsz gyanútlanabb mint féltett ifjúságod mint egykor a kertváros szélén a padlásszobában terjengő birsalma illata annak fűszeres zamatában még nincs meg haza a nagyobb egység dinamikája ott margón kívüli naivsággal tudatlan felnőtté válva kóstolgattad a fészekrakás felelősségének ízeit igaz ez se túl rossz iskola hisz az ügyintézés éga-bogában a jámbor

már felderít némi feledhetetlen összefüggést ha zsigereiben érinti meg a társadalmat elindul a gogoli úton melyen abszurd kérvényeket kapargat nem létező helyzetekről gyártja roppant halmazokban az igazolást s éveikig egy-két kivonatért visszajár valami szakrális helyre hol az elme a törvénytelen törvények monoton kerekétől már önmaga energiája nélkül körbejár kezd szilárdulni benned a gondolat mókuserék a világ de azért eposzi hősként néhány vak számla megszűnt jogi státuszát önpusztító módon még átíratod az élmény neutrális sugárzása akkora hogy negyven év után is megáldod a napot mikor az elmosódott nagy pecsét lecsapott s te a permanensen becsapott eufóriában ahogy végezni szokás hanyatt döntögető fogorvosi szobákban a fényre kitántorogtál arcod fényesebb volt mint a zsoldár s onnantól az önccsalás fontos elemeivé váltak pszichédben a részsikerek persze a zavaros tablón a lírai érzékenység is ott tekereg olykor a drága hivatalnoki ősök is benéznek a rendezetlen ablakon ezért aztán bekeményülve hiába ülök neki egyre a témának a szeretettől fölpuhulva mindig otthagynom pedig egykor anyám a földhivatalban a tanyasi kis öregeknek kondérszámra főzte a forró teát innen látszik főnökként is amatőr volt segítse torokszorító emlékét még kicsit a léten át az emlékezet aztán velem majd az is lehanyaglik de még elején kevertem ezt a földi haknit s tétova mámorban a szülői pozíció kószolgasztásának jött el idegesítő ideje a poros város első kávéházának első vendégeként kotortam össze filléreimet s ha nem is ért a töprengés soha a ki vele később össznépivé váló abortuszi gondolatáig hisz ne feledjük átszellemült puha áhítatban domborodott már a másik szociológiai lett a kérdés eleje éretlen embernek lehet-e kiszolgáltatott gyereke pedig az albérleti banyák sem értek még föl vertikálisan a mohóságig bizonytalan korrepetitorként míg kényes szemük fénye ásít motyogtam valami unalmas leckét hozomra olykor talán apró szégyent is hozva tanárnak készülők koromra de legalább a gyerek többnyire nem bukott a végkifejletig keringhettünk a padlásterben akár mint megtúrt angyalok a benti életet az ál-humánus gesztus pedig össznépi személyiségnek még nem mérte lettünk a közöny és a leendő bürokratikus tejjegyek tömbjének méla keveréke iskolába járó kísérleti apostolok amott a sok tudnivalók között ötletszerűen turkálva s a *non scolae* intelmét nagyon is kívárja a praktikumra kényszerült túlélő ezért aztán a folyamatban a mitikus régiség már késő felismerés a visszanyúlásnak igazából többé nincs valóságos helyzete s ahogy egykori tánciskolákban elveszett a tangó uszályos üteme miközben a halandó tvisztre váltott valami mozgással mégis csak megvezetve a fél világot az írástudóban az anapesztusoknak kezdett gyorsan kopni a méltósága jól jött az ezoterikusok kínos kopogása ezt mímelni valamivel könnyebb az olvasó úgyis háttal áll a teoretikus özönnek mely utólag berángatja az ingatag műbe a modernitást miként ma a dekonos citáns rontott szövegével indul a külhoni piacra itthon a sznobság távolban a honvágy morzsája marasztja mikor döccen a jambus részben beleestünk aztán benne maradtunk s már senki meg nem mondja merre is tart az egykor komolyan vett teremtes homlokot ráncoltató gondja van-e újabb minőség mikor romantikus ihletét a mű félszegen lerázza ne értsük félre most leginkább magán mereng a verset író kicsúszott lapszusát magázva míg benne a megfáradt bíró leül a hűtött kefires vacsorára

Eljött

Mély álmomban újjárévült
a félszáz évvel
ezelőtt testté-nem-vált szerelem.
A májusi cseresznyefa
eljött, hogy fehér virágözönével
bujálgodjon velem.

A föld, a nap, az űr s a
csillagállatok nem tudták,
mit lát a szemük.
Muzsika, ének dagasztotta
a boldog hegyek torkát
s a folyók száját mindenütt.

Öntött fényben feküdtem,
öled megnyílt, csírázásra-éhes
magot befogadó mező.
Szép voltál, veszélyes,
amilyen öldöklő csak lehet egy
megtagadott vágyak-küldte nő.

Nem volt még olyan mérges liliomillat
s követelő asszony-öröm
férfi-düh előtt:
körbe-körbe az időn
prémes rés táncolt-táncolt,
ajándékozva isteneket, erőt.

Nem tudtam, hogy még bennem
vagy, nem tudom, élsz-e valahol?
Ne rontsuk le többé a hús-hidat
közted és köztem! ordítottam,
ahogy az éjszaka hálói alól
üvöltének a vadak.

Vesszőm virágot visz

Hogyan, mikor, de lássam
öledet s legbujább
csiklódát itt az ágyban:
vér demiurgoszáat!

Ha megnyílik az édes
torok, valami még
kell a szeméremréshez:
hogy átsikoltsd az éjt.

Vágtatásodban egyszer
fordult át hasadon
s egy végső lehelettel
az istent átadom.

Mert csak együtt van testnek
s léleknek temploma:
ha vesszőm, az eretnek,
virágot visz oda!

Napozó szék, 1998, vas, fa, akril, 77 x 105 x 5 cm

Galambos úr maszka-boltja

I. Mészárszék

Mészárszék, de mintha volna
Galambos úr maszka-boltja.

Szépasszony, ülepe-széles
függ a kampón, foga véres.

Vaddisznó óg-móg magában
tábornok-egyenruhában.

Mellette lóg egy morózus
ökörfej, a filozófus.

Nyesedékül szerteszórva
kölyök füle, csitri orra.

Csecsemő díszlik a tálcán
zsírba-sütve, mint a fácán.

Kocsonyában körtemellek,
kileffedő lila nyelvek.

Odébb szorgos hurkatöltők,
árnyas pulton szertegörgők,

görbe kések, vérbe mártott
klopfolók meg kurta bárdok.

II. Görbe utcák tündérei

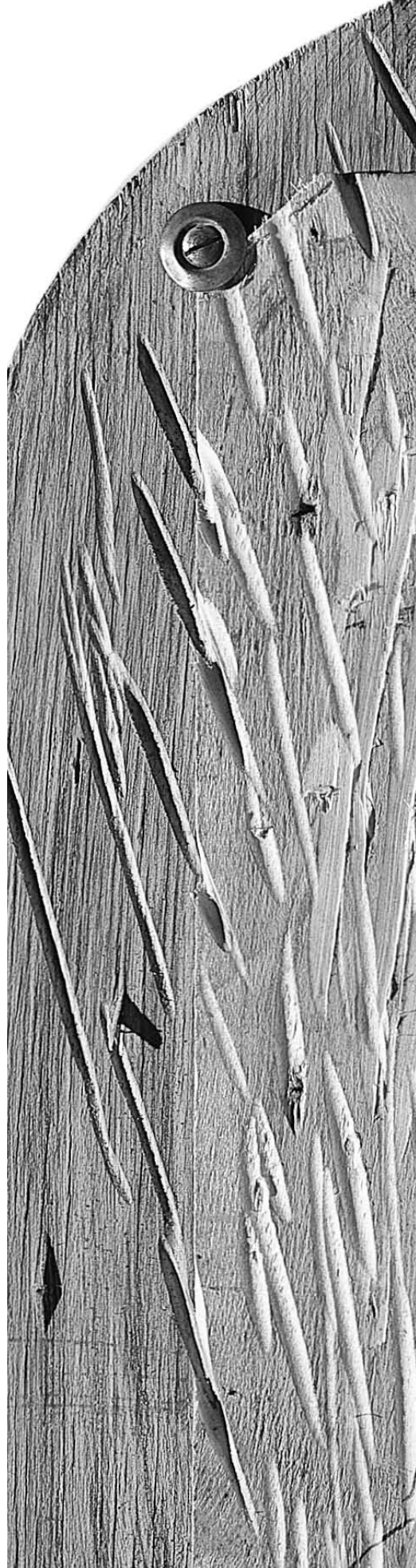
Ahogy e csicsás némberek,
körte- és lógómellűek,
lila rúzzsal és pántlikával
felékesítve, kösöntyűkkel
vonulnak: rajtuk tüll-harisnya,
szemük alatt félhold világit –
vadították kocsmák bikáit,
most csörtetnek mákonyosan,
csitrik, elkopott agebek,
csipke-habosak, tetováltak,
és trombita-ülepűek:
tovalódul megannyi nyafka
mórikáló és lusta cafka.
Kóbor kutya viczorog rájuk,
munkaeszközük: vaginájuk –
hordja mind, akár ritka kincset,
kiborotválva tollpihére...
Egyik bukott-angyal-alakban
tovabilleg szalmakalapban,
szilikonból a melle izma,
a lábán huncut piros csizma.
Báván pipiskedik a társa,
a kivénhedt bolhakaszárnya:
fején csimbókba hull a haj –
csak ne volna a macskajaj!
Szőkék meg skarlátveresek,
bakamárik meg Elinórok,
görbe kóró vagy bomba delnő,
száll utána pacsuli-felhő.
Lesik: tán a napi gavallér
töfögő kocsijában eljő...
Ördögök hátán lovagolnak,
kihízott kandúrért bomolnak,
luxusdögök és koszlott luvnyák,
akik a karót rég elúnták.
Állnak moccanatlan: meredt
s legyek-dongta kadáverek.
Ez pálcika, az terebélyes,
venyige vagy ülepe-széles.
Púderes csatatéri múmiák,
akik az ordas éjfél bűjják:
görbe utcák tündérei,
hagymaszagúak, lelke-rusnyák,
ordasok, mímelt kékharisnyák...
Vonulnak örök lázadásban,

ez félpőréen, az álruhásan.
Felzúdulnak a világ ellen,
nappal vagy kormos éjszakában.
Csitrik, pohos nagyasszonyok,
mikor bizony dologidő van,
s nem illik ebként felmorogni,
perdita-sorson háborogni,
és nincs lazsálás, semmi gikszer:
jöhet herr, signor, monsieur, mister,
talán maga a főminiszter:
a tüze-nagy, a szemé-bús,
amúgy titkos pinabubus!

III. Jelmezből

A csikkszedő, a kokszoló,
a vikszelő, a bokszoló,
a hengerész, a madarász,
a bogarász, ki dudorász,
a meredt-farkú tengerész,
ki kocsmárosnét csöcsörész,
a kutyaütő agarász,
a nyámnyila bolhavadász,
a kákabélű pertlis,
a konduktor, a lódoktor,
a lidérclátó verklis,
a kékre festett fabábu,
a jobbszélső, aki botlábú,
a zöldfülű, a kékszakáll,
kinek a fürtje kukkra áll,
a naplopó, a happoló,
a kötörő, a hídverő,
a bigámista kardnyelő,
a rókaképű marslakó,
a szúzlány után koslató,
a hétalvó, a hitvalló,
a drótos, aki gőgös,
a kócos, a lófogú rőfös,
a nagyfülű kém, a bányarém,
a féleszű vak, a kecskebak,
a hasraeső potyaleső,
a sanda bakó, a rímfaragó,
a bumburnyák, aki rémet lát,
az író, a bíró, a fűnyíró,
satöbbi, satöbbi, satöbbi.

Legleg

cseréljünk emléket szólok
és nem érdekelnek bókok

hogy te mi mindent megéltél
és mi mindent még megélnél

de a legleg mégis az volt
amikor kisütött a Hold

Útmentén

hogy most jót vagy mást gondolok
ne ráncold ezen homlokod

sem egyik sem másik a tét
mert mindkettőből van elég

az út ami idevezet
kővel padolt emlékezet

Tragikus

Thomas Mann mondta volt Pesten
két sárkány marja a testem

a félelem és gyűlölet
mindkettő titkos nagykövet

mert ember vagyok te is az
nem tudod melyik az igaz

1938

jössz a korzón egy kisgyerek
ott sétál boldogan veled

a szemében mint most nekem
az ismeretlen félelem

ha odaszólnék várjatok
hiába úgysem hallhatod

Házi áldás

regényrészlet

8.

Már tizenkét éves koromban is biztos voltam benne, hogy ha sok nem is, de egy kivételes képességem azért van. Mindent olyan intenzitással tudok átélni, hogy a valóság és a képzelet között elmosódik a határ, így nem kell elérnem a célt, hisz a legteljesebb módon tudom átélni a győzelmek, a jutalmak, vagy éppen a szerelmek örömét. Hosszú ideig beértem a fantáziálásokkal. Például, hogy milyen lesz majd, amikor először csókolózom Katinkával. Eredményes erőfeszítéseim ellenére az erotika számomra nem jelentett mást, mint egy titkot a többi titok mögött.

Mikor Katinka azt kérdezte, hogy mit választanék: tutajjal leúszni a Szárazéren, vagy kotorászni egy lány bugyijában, nos, akkor én az előbbire szavaztam. Aztán egyszer csak megváltozott a helyzet.

Megfordult a fejemben, hogy mielőtt megállapodnék Katinka mellett, alkalmi jelleggel úgymond másokra is igényt tartanék, de abban biztos voltam, hogy csak ő teljesítheti be a *többmintélet* ígérését, azt az eloldozottságot, amely nem feltétlenül a boldogságot hozza el, de egyfajta intenzívebb jelenlétet biztosan beteljesít. Aztán hol csillapodott, hol erősödött más nők iránt az érdeklődésem, és azt is sejtettem, hogy Katinka odaadása sem szünteti meg titkos fenntartásaimat. Azt viszont tudtam: ha kimondjuk az igent, már nem csalom meg. Katinkának is voltak elképzelései a jövőjét illetően. *Ő úrilány, árván maradt úrilány, és majd tisztelni fogják...*

Én sem tárulkoztam fel előtte, nem vallottam be neki (sokáig magamnak sem), hogy legtitkosabb elképzeléseimet nem elégítheti ki, hogy a legkifinomultabb szellemi ingereket nem ő fogja nyújtani számomra.

Úgy éreztem, hogy Katinka képtelen magáévá tenni azokat a belső rezdüléseket, amelyeket én nagytakarítás vagy éppen reggelizés közben is éreztem. Ez persze nem akadályozott meg abban, hogy ne szeressek belé.

Míg fantáziálgattam a megkettőzött Katinkáról, vagy a képzeletbeli hűgáról, addig ő engem nyers valómban kívánt, ami persze imponált, de mégiscsak arra utalt, hogy az ő képzelete nem volt olyan élénk, mint az enyém.

Ezt bizonyos szempontból a mai napig helyeselni tudom, de akkor erős volt bennem az érzés, hogy ábrándozásaimmal egyedül maradok. Például azt képzeltem, hogy boldogabb vagyok, mint ami-re a helyzet feljogosít. És ha már eleget fantáziáltam az érzékiség és a gyermekáldás legfinomabb örömeiről, a szakmai sikerekről, és az ebből fakadó kiegyensúlyozottságról, akkor előfordult, hogy nem írtam meg a leckémet, kihagytam a fürdést, vagy a fekvőtámaszokat, pedig eldöntöttem, hogy izmos és kiművelt leszek, hogy a lehető legteljesebb módon imponáljak majd a jövődöbelimnek.

Mikor azt mondtam édesanyámnak, hogy átmennék a Radoszáv-tanyára tájékoztatni Katinkáékat a holnapi temetésről, azt felelte, hogy maradjak a fenekemen, mert már elvitték nekik a hírt. Erre azt válaszoltam, hogy mindenképpen beszélni akarok vele, és nekem is jobb, ha nem visznek el lovagolni az oroszok.

– Maradsz a fenekeden, és passz!

Anyám parancsa ellenére is elmentem. Gondoltam, azt fogja hinni, hogy az oroszok vittek el. Persze számtalanszor hagyott cserben az *én nagy beleélő képességem*. Például, tudhattam volna, hogy fájdalmat okozok a szüleimnek. Csak magam elé kellett volna idéznem anyám ijedt tekintetét.

Mivel túl a városon, a román határ mellett éltünk, egy-egy séta mindig tartogatott fölfedeznivalót, olyan házakat, kőkerítéseket, erdők melletti szobrokat, amelyeket kocsin ülve sosem fedeztem volna fel. Egyértelmű volt, hogy ezúttal is kerülő utakon megyek.

Túljutva a kukoricatáblán, a Kecskés-tó mellett rábukkantam egy temetőre, melyről nekem addig senki nem beszélt. Ez már valóban temető volt, nem olyan sírkert, melybe Katinka rokonait temették. Átmásztam a kerítésén. Miután félrehajtottam az ecetfák és bokrok gallyhálóit, feltárult előttem egy *elfeledett város*.

A fák gyökerei göcsörtös kábelekként hullámoztak a talpam alatt. Arra gondoltam, hogy ez lesz a Katinkával való találkozás *előkészítő élménye*. Felmásztam az egyik kriptaeépítményre, hogy jobban belássam a terepet. Gyümölcsös és góré állt a temető szélén, úgy négy-ötszáz méter messze. Leugrottam egy kisebb dombra, majd szédelegve keresztülvágtam a hatalmas kripták városán, mely – mint Katinkától később megtudtam – kunhalmon áll. Pár perc múlva kiléptem a hátsó, már csöppet sem díszes kapun, mert még e szellemváros sem tántoríthatott el célkitűzésemről. Útközben eszembe jutott nagyapa pár nappal ezelőtti, teátrálisnak ható szónoklata, melyet nem értettem igazán, de most minden előzmény nélkül visszahangzott a fejemben.

– Az igazi szerencse bennünk van, a nyugodt és örömeire hangolt szívünkben. Aki a gazdagságban vagy a rangban keresi lelke nyugalma, az sosem találja meg. Csak az, aki elégedett, aki arra korlátozza kívánságait, amit a természet, a szerencse és a szorgalom megadhat neki, az fogékony egyedül az élet örömeire.

Akkor miért lett öngyilkos a nagyapa? A szegénység cseppet sem megalázó előérzetétől hajtva vetett véget életének? Az oroszok bejövetele csak ürügy volt számára? Mivel volt elégedetlen?

Később megtudtam anyámtól, hogy nagyapa – aki Észak-Erdély visszafoglalásakor naftalinszagú huszárgúnyjába bújva utazott Kolozsvárra – már nem viselte volna el, hogy kétszer is elveszítjük a Felvidéket, a Kincses Várost és szülővárosát, a pár hete visszaszerzett Aradot.

Mikor belebújt a számomra is szokatlan maskarába, azt hittem, hogy templomba megy, vigyázni Jézus képzeletbeli sírját, ahogy húsvétkor én is felöltöztem az őrséghez. De nem húsvét volt akkor, négy évvel ezelőtt, hanem kora ősz.

Ki is nevettem az öreg, aki azt mondta, csak azért nem kever le egy nyaklevest, mert ez élete egyik legszebb napja. Apám vitte el automobillal, pár órával lemaradva mentek a magyar csapatok után. Az ünnepek már véget értek, de népviseletbe öltözött emberek nem mentek haza, beszélgettek az Isten hozott-kapuk alatt, mások ingujjban kugliztak a kocsmakertekben. A szőlőtőkéből faragott fagolyókat szintén népviseletbe öltözött fiúk gurították vissza.

Végre kírtem a Radoszáv-tanyára, melyet cirokszárbból készített kerítés ölelt körbe. A vályogház előtti tisztáson kút ágaskodott, mellette poshadt vízű kacsausztató hullámozott, melybe löcsös szekér keréknyoma vágott taréjt. A hosszú, keskeny tócsában véget érő kacsausztató a szőlőorig ért. A tornáccon lévő morzsológépen szüette szövőszék állt, a magtár kékre mázolt ajtajának répahúzó, szárvágot és egy fateknőt támasztottak.

Katinka a paradicsomtövek között guggolt. Ugyanaz az érzés fogott el, mint amikor először láttam, csak jóval erősebb változatban... Akkor épp a dolgát végezte. Nem szólt semmit, csak úgy csinált, mintha nem venne észre, és ezt mérhetetlen lassú mozdulatokkal próbálja leplezni. Megjelenésébe mosolya vitt fényűző elemet, mellyel ügyesen takarta szinte fiús vigyorát.

Úgy guggolt ott, mint akit elültettek a paradicsomtövek közé. Mozdulatlan volt.

A látvány alaposan próbára tette érzékeimet. Hiába közeledtem felé, nem segített ki zavaromból: ugyanaz az enyhe mosoly volt az arcán, mint amikor először megpillantottam. Hosszú, fehér kezei – melyeket kidagadt, kék erek hálóztak be – átölelték a lábait.

Tudtam, hogy valami baj van, de képtelen voltam arra, hogy sorba vegyem a lehetséges eseményeket, melyek a Radoszáv-tanyán történhetnek. Eszembe jutott, hogy milyen szenvedéllyel tudta a borzalmas híreket megosztani másokkal. Egyszer, amikor a vaskerítésünkre felakasztott siklókióval

hencegtem neki, váratlanul előadta, hogy volt egy második unokatestvére Aradon, aki hétéves korában öngyilkos lett. Persze, az öngyilkosság ténye nem volt bizonyítható, de sokak szerint több, mint gyanús, hogy azok után, hogy a szülei rablógyilkosság áldozatai lettek, ő másnap, mielőtt elvihette volna apja testvére, belecsúszott a meszes gödörbe. Nem sokkal ezután megtalálták, mert kicsiny keze kilátszott a szürkésfehér mészből.

– Ne zavarj meg a halottak nyugalma – szólalt meg hirtelen.

– Milyen halottakét?

– Meghalt keresztapu.

Egy ideig némán álltam, nem tudtam, hogy reagáljak a hírré, hisz annyi minden történt, hogy az adott pillanatban nem tudtam átérezni Katinka tragédiáját, azt, hogy teljesen egyedül maradt.

– Meghalt?! Hogy halt meg?

– Az oroszok ráparancsoltak, hogy segítsen megfeszíteni pajszerrel a tank beragadt tornyát, majd a torony megindult és egy orosz katonával együtt kettévágta keresztapát.

– Láttad az egészet?

– Láttam.

– Hol vannak?

– Hátul, a kukoricás szélén.

– Megnézted közlőrlől őket?

– Nem mertem. Fél óra múlva eltemették őket.

– Nem esett bántódásod?

– Keresztapa a galambdúcba rejtett. Volt két napra elegendő élelem és vizem.

– Ugye nem találtak meg?

– Persze, hogy nem, te hülye!

– Mikor mentek el az oroszok?

– Délben.

– És hol van Radoszáv bácsi?

– Magukkal vitték. Be kellett vinnie öt zsák búzával és takarmánytökökkel megrakott talicskát a városba.

– Talán még ma hazajön.

– Talán.

Számunkra a borzalom eddig egyet jelentett a Farkassal, akivel a legenda szerint akkor találkozhatunk, ha eltévedünk a román határ melletti Versztán erdőben, mely ránk zárul, akár egy állkapocs. A farkas nyáltól csorgó álkapcsa úgy csillog, mint a gombák fényes fodrai. Hiába ütlegeljük a Biblia kemény gerincével, a farkas felágaskodik, és megremeg, mikor őszes pofája kettéharapja áldozatát.

Az oroszok Herter bácsit a bajtársukkal együtt a kukoricás mellett temették el fél órával a tragédia után. Nem is maradtak tovább, Radoszávot magukkal vitték, de amikor nem figyeltek rá, kezével jelezte, hogy hamarosan újra itt lesz.

Rámutatott a búzára, hogy csak azt viszi be a katonáknak, és jön vissza.

– Lehet, hogy keresztapád halála mentette meg az életedet. Neki köszönheted, hogy nem erőszakoltak meg.

Úgy tűnt, hogy az álláspontommal tart, mert azt mondta, valószínű, hogy megtalálták volna, hisz már lövöldözni kezdték a galambdúcot, de szerencsére mindig leestek a cserépről a galambok, és egyik katona se mászott be a dúcba.

– Felmentek a padlásra is, de nem néztek széjjel, csak lehoztak néhány tojót. Amikor kinyílt a padlásajtó, úgy vert a szívem... Biztos voltam benne, hogy rám talál. Persze, a padlásdeszkák alatt, közvetlen a konyha mennyezete fölött rejtőztem. Kiváló rejtékhely, mégis kész csoda, hogy megmenekültem. Ha nem szólnak neki a ház előtt álló társai, hogy menjen le, ha még fél percig marad, biztos, hogy rám talál!

Elmeséltem, hogy nagyapám is meghalt, holnap lesz a temetése, és ki tudja, mi lesz még itt, és hogy beszéljek anyámmal, hogy egymás után temessék el őket. Tekintete továbbra is zavaros volt. Mondtam neki, hogy velem kell jönnie.

Majd elrejtőzik a családi kriptánkban, talán az egész városban az a legbiztonságosabb hely. Minden nap kijárok majd hozzá, viszek élelmet, gyertyákat, pokrócokat. Mondta, hogy képtelen lenne halottak között aludni. Megállapodtunk abban, hogy a kastély titkos szobájában rejtem el, melynek ajtaját egy könyvespolc takarja. Ez persze veszélyes, hisz még nem mentek el az oroszok. Ha be tudom csempészni oda, akkor csak ki kell várnia azt a néhány napot, míg a katonák odébb állnak.

Erre azt mondta, hogy inkább marad, bevárja az öreg Radoszávot, meg vigyázni akar a házra. Mondtam, hogy erről szó sem lehet, nincs biztonságban a tanyán.

Minden mondatával szemben támadtak ellenérveim. Persze, azt semmiképpen nem állítom, hogy ő ezeket ne tudta volna megcáfolni, sőt: ezt még én magam is meg tudtam volna tenni, de most az volt a legfontosabb, hogy bezárja a házat, a kulcsot a csirkék itatóvályúja alá tegye, és gyorsan hazaszaladjon velem. Most vagy ő marad egyedül a tanyájuk gazdája, amit ellátni nem tud, vagy bekerül a lencsbe, vagy – és ez az eshetőség lett volna a legjobb – mi vesszük pártfogásunkba.

Édesanyja belehalt a szülésbe, apját akkor veszítette el, amikor a gyász letelvéen farsangi bálba ment a Czene csárdába. Katinka életét tragédiák sora tette földi pokollá. Nagypját, Bozsédár Laci bácsit 1939 szilveszterén veszítette el.

A kerékgyártó mestert megölték a templom előcsarnokában. Egy részeg férfi, Téglás István hadonászni kezdett bicskájával a szilveszteri mise közben. Többen ráugrottak, köztük Bozsédár is, aki kicsavarta kezéből a kést, majd próbálták megnyugtatni a habzó szájú Téglást. Azt mondták neki, hogy nem hívnak rendőrt, menjen szépen haza, akárhonnán is jött. Téglás távozott, majd fél perc múlva visszatért, és az esetet csöndben kibeszélő férfiak közül rárontott Katinka nagypjára és torkon szúrta.

Téglást nem ismerték a városban, a Nichts Brotnak csúfolt szomszéd faluból, Lévésről jött át, nem tudni mi célból. A bíróságon, ahol meglehetősen gyors eljárás során kimondták rá a kötélt általi halált, nem tudta megindokolni, miért jött pont Szilveszter napján a városba, hogy mit keresett a templomban, hogy miért hadonászott a késével, és miért ment vissza, hogy nyakon szúrja Bozsédár Lászlót.

Minden húsvétkor, amikor a templomban kis huszárgúnyában, fapuskával vigyáztuk Jézus képzeletbeli sírját, Katinka, akit folyton a szörnyű emlék színhelye foglalkoztatott, Mária Magdalénának öltözött, és szentelt vizet hintett szét ott, ahol megölték nagypját. Egész éjjel virrasztottunk az üres templomban, és rózsafüzéreket mondogattunk, addig, míg nem jött az őrsegváltás.

Hosszan mosolygott a szenteltvíztartóba, majd azt mondta, hogy az apja halála miatt hamarabb nőtt fel, mint a vele egykorú lányok. Tizenhárom éves kora ellenére ő már legalább tizenhat, ezért joga van a csókolózáshoz, és velem szeretné kezdeni, mert mi már úgyis jól ismerjük egymást. Majd azzal folytatta, hogy az elemi befejezésének napján nem tizennégy, hanem már tizenkilenc éves lesz, úgyhogy akkortól már mindent szabad lesz csinálnia.

Idén áprilisban történt. A barlangbejáratot imitáló kövek előtt – melynek közelében egy fából készült Mária szobor állt – Katinka szájon csókolt.

– Te hülye, a Pokolra jutunk! A halott Krisztus képzeletbeli barlangja előtt...

– A menyasszony megcsókolhatja a vőlegényét a templomban. Ha majd feleségül veszel, kiválthatod a bűnt.

Mint a Szívőárda tagja és az egyesület nagykapitánya, aki élen jártam a szív-naptárak eladásában, nekem, aki a Magyar Tavasz versenyen számolás-mérés és irodalom kategóriában is győztem, példát kellett volna mutatnom.

Tőlem a templom mindig is magasztos és megfeszített szolgálatot követelt. Akkor, először életemben igazán megijedtem. Azt gondoltam, hogy máris meghaltam, de még egyszer visszaküldtek a Földre, csak azért, hogy később valamennyi lehetséges csalódás áldozata legyek. Hogy egy pillantásomtól elhasználdjon, elkopjon bármi, amire csak ránézek. Katinka ugyanazzal az üveges tekintettel pillantott rám a paradicsomtövek között, amivel húsvét éjjelén pillantott a szenteltvízbe. Attól a naptól büntudat emésztett, ugyanakkor nem volt kedvem ellen, hogy Katinkát – ha eljön az idő – feleségül vegyem.

Bezártam a házat, a kulcsot a kővályú alá tettem, majd elkaptam a kezét, és vonszolni kezdtem a fénytelen salakkúpokkal teli udvaron. Igyekeznünk kellett haza. Nem vihettam a családi kriptánkba.

Nyugalomra van szüksége, a temetőben a legkisebb neszre is elájult volna. A kastély titkos szobájában rejtem el, oda, ahová eldugtuk az élelmiszertartalék egy részét.

Elhagytuk a tanyát. A hátsó udvar kátránnyal lekent kerítésének szaga még a fason túl is macskul ülte meg a levegőt.

Nem örültem az oroszoknak, ahogy nem örültem a nyilasoknak sem. Feckó Anti – akinek az apja helypénzsedő volt a piacon, és vérgőzös nyilas – azt mondta, hogy a faterjával elviteti az egész pereputtyomat, ha nem adom kölcsön a bőrfocimat.

Az sem tetszett, hogy a sakter után köpött a Korona cukrászda mellett, egy nappal azelőtt, hogy deportálták a helyi zsidóságot.

A kunágotai úton már láttuk a csárda körvonalait. Feltűnt, hogy olyan feketék voltak az árkok, mintha szurokkal kenték volna be őket.

– Nem értem. Mitől égett ki a fű az árkokban, hisz erre nem voltak csaták. A prépost és a városi előljárók közbenjártak. Minden gond nélkül hazamehetünk – nyugtattam a Katinkát.

Góaitka, 1996, vas, fa, 42 x 31,8 x 83,3 cm

Túliratok

*A vallás, az állam, a család, a jog, a művészet,
a tudomány is a termelés formái, ezért a ma-
gántulajdon megszüntével az ember visszatér
a társadalmi létbe a vallásból...*

Karl Marx

Sziveri János:
Ebzsoltár

*A sok visszafogott emberállat
minden reggel piacra jár
pénztárcájukban csörgetik az aprót
és vizslató szemmel figyelik ha valaki
papírpénzzel fizet.*

*Pórázon ugratva él
a szakkönyvekben megverselt társadalom.*

*Köztük ha újra láthatnálak
még egyszer ugyanúgy
és ugyanott
a templom előtt
a buszmegállóban.*

*Amint éppen megpihentél
hirtelen feltámad a szél.*

*Jó uram oh engedd csaholni bár
a szerencsétleneket
akik apróval fizetnek
az utolsó doboz cigarettájukért.*

Reszkető ebedet
küldd legalább közénk
hogy ebben a sötétben
lásson és reszkessen helyettünk.

Mint önmagát számba vevő leltár
minden nap
újrászámolom lábujjaim
mert a föld is legalább olyan messze került
szívüinktől
mint a mennyország.

Órzi tested a meleget
az a néhány papírfecni
melyekre ki nem mondott
szavakat fűztem sánta mondatokká.

Télen nyáron áthat
a szél emléke.

Miért teremtettél szolgálúkat
mondd
mért kellett bemocskolni
a rég halott szolgák emlékét.

Láncos kutyákat
sétáltatnak a főtereken.

Szabadítsd fel őket
legyenek rókák
a piaci forgatagban
ahol a tyúkot is
lopni könnyebb mint pénzéért venni.

Fejezd be műved
legyen hát minden sivatag!

Bozsik Péter:

Példázat

Fiatal korában apám
az a nem igazi
aki csak úgy örökölt
mint sztálinunk
a szocializmust
titokban szopogatta
a pálinkát
a sufni mögött
és talán akkor döbrent rá először
hogy az a
hulljon a férgese
szlogen
mégsem olyan egyértelmű
mert hátha a kukacok
adják meg a szilva erejét.

Még látott vadgalambokat
beleszédülni a cefrébe
és azóta
semmi
de semmi
sem meglepő
csobban a madárka
és ha tehetséges
lehet még belőle
kitömött békegalamb
az almárium tetején.

Elvéve itt ott
körte
meg barackszagú
a falu
a mesteremberek
tüzet raknak
az üst alá.

*Én ha láttam is
őket
ebben a köztes korban
már nem tanítványok
de még nem mesterek
akik a földön hasalva
fújják a lángokat.*

*Már nem emlékszem rájuk
szeretett jóakaróimra
akik mást se tudtak
mint dicsérni
csak az rémlik
hogy nem gondolták komolyan.*

*Elfogyott körülöttük a tér
megemeltük kalapunkat
és rézgarasokkal tömött
luca-pogácsánkkal
zsebünkben
egyik éjszaka
átkapartuk magunkat
a túloldalra.*

*Mint énekes madaram
aki évekig füttyülte
lágy selymes hangon
az internacionálét
majd egy koradélután
selymes véres tollcsomókat
hagyva a kalitka rácsai között
kiröppent az ablakon.*

*A költészet körül
gyülekezni kezdtek
a szilvából kitagadott
kukacok.*

*Ocsmány balkáni gerlék mindenütt
és arra várnak
mikor nyitják fel a hordókat.*

Szamár-induló

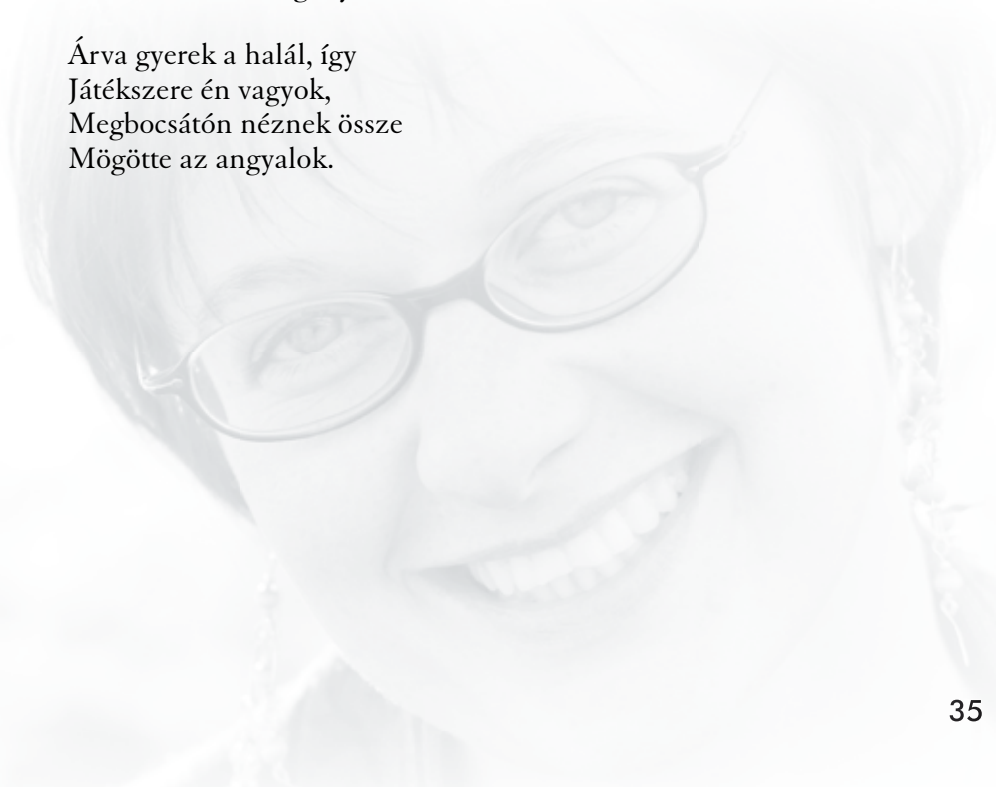
Kétfenekű dobot ütnek
A fejemben, attól fáj,
Bordáim közt, vásott kölök,
Bújócskázik a halál.

Sáros gumicsizmájával
Bőröm alatt lépeget,
Savószínű alvadékká
Köpüli a véretem.

Csirizt kever a nyálamból,
Soha fel nem hígulót,
Két fogsorom xilofonján
Játszik Szamár-indulót.

Két csigaház, összekoccan
Markában a két vesém,
Zsebre dugja a szívemet,
Azzal alszik el szegény.

Árva gyerek a halál, így
Játékszere én vagyok,
Mebocsátón néznek össze
Mögötte az angyalok.

Céltalan

Tavasszal kéne szülni,
Tavasszal jó lehet,
A napfényben cipelném
Az újszülöttemet.
Meg nem találna senki,
Akárhogyan keres,
Csak azzal foglalkoznék,
Mi tényleg lényeges:
Hogy milyet kakilt reggel,
Vagy hogy mennyit szopott,
Hányszor riadt fel éjjel,
Büfizni hogy szokott.
Más témám nem is volna,
S az unott emberek
Kerülnének, akár egy
Megszállottat lehet.

Vagy megőrülni tényleg
Vidám dolog nagyon,
A tilosat s a muszájt
Egy szép nap itthagynom.
Nyilvánosan kefélek,
Az lesz a nagy siker,
S a metrón guggolok le,
Hogyha pisilni kell.
Dühömben nem mosolygok,
Bárkit pofán verek,
Ha az úton előttem
Túl lassan térfereg.
S ha fennhangon kimondom
A véleményemet,
Legyintenek mögöttem:
„Hagyjátok, hisz beteg!”

A 2007-dik év

Hűvösödik. Hőségben elolvadt szavak
tapadnak össze majd szilárdan,
mintha jelentenének valamit.
Errefelé az ősz benne lapul mindegyik nyárban,
ez a kiszámíthatóság balgává andalít.
Az égbe valaki belehajított egy lapos követ,
az kacsázik ott, vagy nem tisztán látnám?
Nincs mire várni most, a megváltás kétséges,
nem ível sehonnán sehova szivárvány.
Azt mondják elmúlás, elmúlik,
elsárgul, megőszül, nincsen pardon?
Az ég alján a lapos kő, fekszik ott,
nem tűnt el, csak nem a parton
hever már, eldobták, de nem változott
meg a lényeg, csak máshol, csak helyet váltott,
de nem ért véget.

*

Kamasszal élek együtt,
képregényekben lapozgat,
félő, hogy egyszer elnyelik,
és nem várhatok, mint eddig, olyan hosszan,
amíg utazásai felnőtté érlelve
hozzám haza nem engedik.
Hazánknak mit nevezzünk?

*

Anya, föld, szülő, haza, édes, otthon,
ragaszkodásod a legmagasabb kitüntetés.
Pedig csak jelre vártál, összepakolva várt a bőrönd,
hűséged életfogytiglanra szóló büntetés.

*

Ideje van a felnövésnek.
 Ma múzeumban tekinthettem meg
 gyermekkoromban használt tárgyakat.
 Meghatódásom spontán volt és ásatag.
 A múzeum előtti hintán ülve,
 a felhőket érintik talpaim,
 határoztam el, ezután nemcsak dátumokat,
 történeteket is kapnak kiérdemelten kedves ráncaim.

*

Micsoda árulások történtek meg itt,
 micsoda árulások, várhatok előre,
 ami élettelenből kicsirázik,
 várhatok visszatérő álmot, benne
 ismeretlen helyeken bolyonghatok
 elveszetten, de ez nem halál-ok.

*

Megkaptam a magamét.
 Nem ironikus értelemben, valóban.
 Nem azt, nem annyit, amennyit akartam,
 nem is érdemeimre való hivatkozással.
 Valószínűleg jobban jártam így.
 Akad, aki dzsungeles kertet nevel magának,
 buzgón locsolja burjánzó szenvedéseit.

*

Ha kihúzott fiókra bukkanok,
 megpróbálom kitalálni, kié,
 miért éppen ezek a holmik,
 miért ilyen rendben vagy összevisszaságban?
 Milyen a jelleme, kit utál, kit szeret,
 milyen az asztalnál, az ágyban?
 Megtudsz-e rólam valamit,
 ha a fiókomba bámulsz,
 elárvultan, mert kérdéseidre
 válaszolni már nem leszek,
 kincseddé válik-e belőle akármi?

*

Miközben azt latolgatom,
 érdemel-e drága borítót a tartalom,
 vénülő testem finom,
 sárgás pergamenbőrbe burkolom.

Meta

A hozzánk tartozó(?) férfiak,
akik néha mögöttünk járnak,
mert előreengednek udvariasan,
nem számolnak egy apró tényezővel,
ha szembe jövő nőkre bámulnak
némiképp cinkosan, sejtetve, hogy
az idegen nő tetszik nekik, de
előttük halad a másik,
aki persze ebből mit sem láthat,
aki csak lépked itt akadálynak,
de sajnós most ki nem kerülhető,
pedig mi minden történhetne, ha
nem választanának el,
nem takarnának el hátak,
írják a szembe jövő nők arcára
tekintetükkel, számunkra félreértés nélkül
leolvashatóan, pontosan,
meg sem torpanunk már, nehogy
megbotoljon a hozzánk tartozó(?) férfi,
lépkedünk tovább,
egyforma hosszúságú léptekkel, szabályosan.

Sport

Mindkettőnknek megvan a maga dolga,
hegyre fel én vagyok a sherpa,
lefelé te hozod a terheket.
A különbség lényegtelen,
bevérzett csík a vállakon,
pihenéskor sem szűnő kín a derékban,
fagyások változatos testrészekben.
A lavinát megúsztuk.
Örvendezhetünk, a közös öröm
úgysem adatott meg, sem a hegy tetején,
sem a hegyről leérve.
Hogyne, megpróbáljuk megint,
nem mozdul el a hegy,
nem hagy időt pihenésre

A kisleánykór panaszaiból

(részlet egy verses történeésből)

(jövevény)
azt hiszi hogy csak úgy?
csak úgy felbukkanhat
a múlt hullámaiból?
azt hiszi csak úgy be
lehet törni betörni
jelenembe. azt hiszi
nem fojtom bele a
múltba vissza a múltnak
karvaly hullámába?
Azt hitte hogy csak úgy?

***

(ott vagy)
Ott a feszület az orcán:
a vízszintes szemöldökök
a függőleges homlokránc
s a fölfeszített orr. –
Jaj, istenem!
Ó, jaj, énnem!
Tényleg ott vagy
minden emberen.)

***

ha jól számolom túl sok
a fekete pillanat
életemben több pillanattól
vérezem mint Szent Sebestyén
ha így folytatom rámalvad
egész múltam befalaz
hiába építgetem itt
szép lassan fel magam

***

merjek gondolkodni
merjek építgetni
idősákcútcában
az idő zsákjának
legeslegaljában
ahová trappoltunk
ahová szorultunk
ahonnan majd egyszer
kiszór minden embert
kiszór minden művet
fájós hátú idő

***

odavágok szavak közé
hogyan legyen egy kis szórend
legyen egy kis sorrend
és legyen végre csönd

Nincs már itt dolgom semmi!

Ültem a konyhában, dudorásztam a kisládióval, a kívánságműsört szokom csak hallgatni így délután. Törtem a diót, még tavalyi, kicsit molyos, de azért eszegettem, az íze miatt, nem avas-e, aztán nem beleragadt a protézisbe. Kivettem, kipiszkáltam, cuppogattam, bezzeg, ha itthon lettél volna, se dudorászás, se cuppogás! A dióhéjat bedobtam a vödörbe, jó lesz a sparherdbe. A szép belet a zománcozott tálba, a kevésbé szépet a tányérba, a dirib-darabot meg elnyammogtam, úgysem veszi meg senki. A lábam a hokedlire tettem, be is fásliztam, ahogy az orvos mondta. Kopogtattak. Nehezen feltápáskodtam. Egy elegáns úr állt az ajtóban. Elnézést kért. Még be sem engedtem, máris pislogatott, tétován makogott, meg volt ez tisztára zavarodva. Újból és újból elnézést kért. Asszonyomnak nevezett! Engem! Mondtam, hogy csak Khádi néni! Meg hogy üljön le. Ne szólítson asszonyomnak! Engem aztán ne! Mondtam neki, hogy jöjjön be, de csak állt az ajtóban. Akkor kérdeztem, hogy a szőlő miatt jött-e? Mert akkor veled kell beszélni, de azért velem is lehet, mert a szőlőhöz értek. Mondtam neki, hogy már nem győzzük, elég munka akad itt a ház körül, nem bírja már az Öregem! Kapálás, permetezés... Ez volt az életünk, de már nem megy. A gyerekeket nem érdekli a szőlő! Már disznót se tartunk, veszünk egy felet karácsony előtt, így nem kell belet mosni, perzselni, csak bele a fagyasztóba. Pár tyúk maradt a ház körül, a tojás ugye... Kukoricával etetek, így szép a sárgája, szeretik a gyerekek a piskótát, a bolti meg sápadt. A szőlővel már nem bírunk. Maga olyan nagyüzemis? – kérdeztem tőle, mert olyan csinos ruhája volt. Van itt pár faluval arrébb nagy pincészet, borút... Régen csak rézgáliccal permeteltünk, és úgyis jó volt! Most meg?! Na, ha itt felmegy a hegybe! – mondtam neki, hogy itt a Bíróék fölött, az a nagy rész, alig meredek, egész a földes útig. Az a miénk! Van egy sor csemege, de a többi borszőlő, húszeve telepítette az én Öregem. Olaszrizling, Kadarka. Régen... Na, ja, régen más volt, de ez az alak olyan nagyüzemisnek látszott, azok helikopterrel csinálják azt az izét... Szóval én csak karattyoltam így, ahogy szoktam, hogy majdcsak jössz te, de ő meg nagy sokára kinyögte, hogy nem a szőlő miatt. Annyira ismerősnek tetszett nekem ez az úr. Mert úr volt. A hangja! Megkérdeztem, nem járt-e itt két éve mézért? Azt hittem ő volt az, aki elvitt tíz kilót, két nagy dunsztosba! Aztán itt hagyta a buksztárcáját a kredencen, a szomszéd faluból fordult vissza, és velünk vacsorált! Mondtam neki, hogy idén drágább a méz, kevesebb lett, de bio! Bioméz! Nem adjuk mink az orvosságokat a méheknek, meg az Öregem az erdőbe viszi ki, az akácosba. Mink nem etetjük őket cukorral, nem zárjuk be őket a kaputárba egész évbe', mink olyat nem csinálunk, ne hallgasson a szomszédokra, azok mióta a fiúnk nem vette el az ideggyenge lányukat, na azóta beszélnek összevissza. Ne hallgasson rájuk. Jó méz ez, bio. Itt pergetjük hátul. Kevés a nyugdíj, ezért kell még dolgozni az embernek. De már nem nagyon megy – ezt mondtam én ennek az alaknak. Ennek az úrnak. Aztán megemlegettelek téged. Meg még mindig nem ült le. Csak hallgatott. Mondtam neki, hogy nem szeretnek téged a faluban. Régen tiszteltek, de most már nem, de azért ő csak üljön le. Most meg itt ez az ünnepség. Avatják a harangot, jönnek azok a régiiek is, akiket még régen... Na, nekem akkor esett le, hogy ez is egy olyan! Egy olyan régi. És nem is a szőlő miatt, sem mézért, de még dióért sem! Én meg kérdeztem, hogy hát akkor ki maga?! Miért jött?! Mert én nem tudtam ki az! Mondtam magamnak, nagyon ismerős a hangja. Na, akkor ez kibökte, nagyon régen járt itt. Nagyon régen, azt mondta! Én akkor megértettem, és mondtam, hogy te nem az ünnepségre mentél! Nem a lakodáréba! Oda nem! Ezeket traktálni! Így mondtam neki, hogy ezeket! Minek ezeket traktálni?! De ez az úr nem ült le. Miért? Mert csak hatvan wattos körte van a lámpába? Nekünk drága az áram! – mondtam neki. Mink spórolunk! Kevés a nyugdíj, ugye. Nyögdíj – mondtam neki. Kell az unokáknak is adni. Azt is mondtam, hogy te nagyon smucig vagy! Mert az vagy! Ha még sváb lennél! De nem vagy! Na, és ez az úr még mindig nem ült le, én meg csak az olva-

sőszemüvegem találtam, azzal meg nem láttam, ki az. Felálltam, merítettem neki a csorba zománcos bögrével a vödörből egy kis vizet. Mert szuszogott. Mondtam, hogy van csapi víz, de klóros, mink is a kútról isszuk. Csak ez az öreg bögre volt! Mink is öregek vagyunk, ugye!? – mondtam neki. Benn lehet az okuláré, ha a kredencen nincs, a hűtőn se, akkor a tévénél hagytam! Mondtam neki, na csak üljön le. Kihozom.

***

Benn recsegősen üvöltött a rádió, előbb kopogtattam, aztán dörömböltem, így is csak sokára nyitott ajtót egy mamika. Úgy nézett ki, mint a régi nénikék. Édes istenem, mikor láttam már ilyet! Ki hord ma népviseletet?! Bő szoknya előtt ócska kötényt, munkához is kendőt, főkötőt. Ahogy bepillantottam, rögtön láttam, diót tör. A lába vizesedhetett, azért járt nehezen. Khádi néninek hívatta magát! Rengeteget beszélt. Összevissza. Nagyon ismerős volt. Khádi? Hamar rájöttem ki ő. A szőlőről beszélt. Hogy vegyem meg. Fogalma sem volt, ki vagyok. Azt hitte, venni akarok valamit. Diót, mézet, földet. Bármit. Csak vegyek. Aztán a férjéről beszélt. Előbb azt hittem csak mert rendőr volt, azért nem szerették. Régen tisztelték, de most már nem. Gondoltam féltek tőle. A komcsiknál féltek a rendőröktől. Nyugaton nem kellett félni tőlük. Negyed óra alatt rájött, hogy én is régi vagyok. De nem ismert meg, mert csak olvasószemüveg volt nála. Sántikálva botorkált a lakásban, csorba zománcos bögrével merített egy zománcos vödörből. Egyedül hagyott, bement a szobába. Csak szagolgattam a vizet, mindennek szaga volt ebben a régi házban. Aztán belekortyoltam. Igen, az volt az az íz. Megittam. Jól esett. Ez a mi vizünk. Vagy az volt. Leültem, megoldottam a cipőfűzőm, kigomboltam az ingujjam, mert mégiscsak hazaértem, azt éreztem és nagyon szédültem...

***

Tudod, hogy szemüveg nélkül mennyire vak vagyok. Az egyikkel hímezni, hámozni, krumplit, almát, diót pucolni lehet, a másikkal meg tévét nézni. Az okula nélkül olyan a tévé, mintha rádiót hallgatnék. Csak mindig elhagyom. Pedig van vagy három, ne röhögjél, vén marha, mert elsózom a levesed! Néha a nyakamban lóg, akkor sem találom. Na, jó, akkor röhöghetsz! És monddad csak azt, hogy az ilyeneket, mint én, agyon kéne ütni. Nem vagyunk mink már jók semmire... Na, ekkor felhúztam a szemüveget, és tátva maradt a szám! Uram Jézusom! Mert ő volt az. Jézusom! Nem ismertem meg! Jaj nekem, jaj szegény szívemnek! Ötven év után jött haza. Illetve vissza. Vagy inkább ötvenegy év után, mert kijavított! Ennek még ekkor is volt pófája kijavítani! Én meg amilyen érzelgős vagyok, majd elsírtam magam!

***

Amikor visszajött a konyhába, s feltette a szemüvegét, azt hittem ott hal meg. Tudod milyenek az öregasszonyok! Hát ez sírt, sípfozott, ölelgetett, tisztára összenyalazta a gallérom... Nem tudtam, mit akar. Aztán kérdezte, hogy találtam meg. Én rögtön megmondtam, hogy igazából nem hozzá jöttem. Illetve hát, nem tudtam, hogy hozzá jövök. Mondtam neki, hogy nem szeretem én már a nagy hangoskodást, ricsajt. Ahol legénykoromban a lagzikát tartották, ott főztek már vagy három napja. Vágtak borjút, malacot, libát, tyúkot... Három napja főztek, süttötek! Csupa zsíros, tömény dolgot. Nem bírja a gyomrom az ilyesmit. És az a sok ember, mindenféle butaságot összebeszél... Énekeltek, lerészegedtek... Erre én elindultam sétálni, kimentem a temetőbe, a sírok közt kerestem az enyéimet. Nagypapa sírját, apámét... Még a rokonok sír helyére is emlékeztem, hol kellett befordulni. Csak megnőttek a fák... Éreztem, ahogy a nagymama vezetett. Karon fogott, érdes bőr volt az ujjain, erősen fogott, én, a mafla kamasz szégyelltem mellette menni, szégyelltem, hogy fogja a kezem. Észrevette! Akkor előre sietett, ma is láttam magam előtt a hátát, az egyenes derekát, a büszke tartását. Úgy éreztem akkor is, előttem lépked. Már más sírok álltak ott, idegen nevek, aranyozás, műkő, márványgalambok... Alig néhány régi sírkő maradt meg. Azok még homokkőből készültek. Az egyiket teljesen lekopott az írás, azt simogattam. Álldögáltam ott vagy fél órát, aztán leültem egy padra, el is szundíthattam, a hűvösre ébredtem. A temetőből hová máshová jöhettek volna, mint...

***

Ennek volt képe azt mondani, hogy hazajött! Hogy idehúzta a szíve. Vagy mint a tehének régen, a lába magától hozta. Kihajtották a csordával, de este magától hazatalált. Na, ez is úgy jött. Ötven év után hozta a lába. Azt mondogatta, hogy nálunk Németbe' már nincs, már falun se nagyon így szilvafa! Balról, jobbról az út szélén, de hogy itt senki nem szedi a gyümölcsöt, azt mondta, nem tetszik neki, hogy ott rohad a fűben! Márpedig, mondtam én neki, hogy nem eszi azt már senki! A gyerekek is csak csokit esznek, meg kekszet. Még pálinkát csinálnak belőle néha. Régebben lekvárt főztünk, de már nem bírok lehajolni! Aztán azt mondogatta, hogy a ház kisebb lett! Hogy az ő háza kisebb lett. Hogy minden kisebb lett! Az iskola óriásinak tűnt régen! És ahogy nézegette kívülről a házunkat, el is bőgte magát...

***

Mondom magamnak, öreg számár, mit bőgsz! Ha már eddig eljöttél, akkor rajta! Gondoltam, megnézem. Lesz, ami lesz, én megnézem, én kopogtatók... Az én házam volt. Meg a nővéremé. Mi örököltük volna anyánk után. Ha már eddig eljöttem, én bemegyek! Akármilyen lesz is. Akárki lesz ott! Itt születtem!

***

Mondtam neki, hogy annyira ismerős a hangja. De ki gondolta volna, hogy pont ő állít be hozzánk. Kérdeztem, hogy egyből megismert-e!? Azt mondta, csak gyanakodott. De aztán már tudta. És mégsem szólt! Csak annyit kellett volna mondania, hogy én vagyok az! Én megismertem volna!

***

Egyre csak nyugtatott. Kérdezgette, hol maradtam ötven évig? Éreztem, jobb lett volna be sem jönni! Senkit sem akartam ennyire megzavarni. Ötvenegy év, az ötvenegy év. Kénytelen voltam emlékezni, ahogy utoljára láttam, egy szekérről integetett. Öregasszonynak volt öltözve. Jöttek az oroszok, ők meg futottak a nácikkal. Az apja SS katonának állt. Kétszer akkora zsoldot adtak, mint a magyarok, meg agitáltak is nagyon, hát a fél falu az SS-be ment! A másik fele meg magyarnak vallotta magát. Mi maradtunk. Emlékszem, ők menekültek a nácikkal.

***

Öregasszonynak kellett álcáznom magam, az oroszok miatt, hátha nem erőszakolnak meg. Ki hitte el, hogy 17 éves lány púpos öregasszony? Most már nincs szükség púpra, úgy is elhiszik! Azok a szekerek úgy másztak, mint a kövér tetűk, az oroszok meg gyorsak voltak, jöttek a tankjaikkal, repülőikkel, lőttek katyusákkal. Még Bécsig sem értünk el, nemhogy Berlinig. Karácsony előtt jutottunk haza.

***

Elvittek robotra. Tudom, hogy tudta. Anyámhoz eljárt. Vigasztalta. Engem elvittek Szibériába, ott kettéválasztották a szerelvényeket. A transzport eleje Groznijban kötött ki. Hogy miért kellett nekem mindenek eszembe jutnia! Újra látni a ruszki világot. A háború miatt a férfimunkát is nők végezték. Csak a katonák voltak férfiak. Azt hittem, kivisznek minket a világból, amikor már a harmadik hete ment a vonat. Nem gondoltam volna, hogy ilyen óriási a világ, addig a szomszéd falun túl nem jutottam. Hat hét után érkezünk meg! Hat hétig vonatoztam. Aztán meg gyalog egy napot, még vécére sem volt szabad megállni. Hajtottak minket a lágerig. Mindenki összeszarta magát. Slaggal verették le rólunk a ránk száradt szart. Te

édes istenem! Minek kellett ez nekem. Olyan híg zupát adtak mindig, alig úszott benne néhány cafat káposzta. A kenyeret a disznó sem ette volna meg! A lágerben a legelső éjszakán csak az oldalamon tudtam aludni, hat hét múlva hátton, kinyújtott karral, még forgolódhattam is! Sorra hullottak az emberek. Lefogytam vagy 25 kilót két hónap alatt!

***

Én vártam. Ezt az alakot vártam! Beszélt. Hittem is, nem is, hogy megjön. Hallottam, amikor hazajött, egy halott nő cipőjének levágta a sarkát, azt húzta fel. Ahogy lelépett a vonatról, beleragadt a sárba. Éjjel kopogtatott az anyjánál, aki nem ismerte meg. Ezt hallottam. De engem már akkor az első transzporttal elvittek Németországba. Ő megjött a málenkijből, én meg elmentem a németekhez.

***

Mondtam volna el ennek a nőnek, hogy mi volt a dolgom ott kinn? Ha nem olajvezetéket hegesztettünk a lágerben, akkor én temettem. Mindenkit én temettem. Csak akkora gödör kellett, hogy ne lógjon ki sem az orr, sem a nagylábujj. Kis földet rá, aztán készen is voltunk. Se koporsó, se kereszt. És akkor ezt mondtam volna el ennek az asszonynak, hogy én temettem. Nem mondtam semmit, csak hallgattam. Amikor ötven éve hazaküldtek a ruszki, ugyanígy nem mondtam semmit, ahogy most sem. Felejteni akartam. Megmondtam neki, hogy hagyjuk a régi históriákat! Rég volt már.

***

Nem volt őszinte ez az ember. Nem mondta el, mi volt régen! Kérdeztem a családjáról. Három felesége volt! Öt gyereket csinált, s nyolc unoka.... Az egyik felesége meghalt, a másiktól elvált. És most egy törökkel él. Húsz évvel fiatalabb nála! Egy törökkel.

***

Elkerekedett a szeme, amikor téged említettem. Hogy fiatalabb vagy. Elmaradott népek ezek. Két gyereke született, ha jól emlékszem, három unoka... Na és akkor megint rákezde. Hogy amikor kitelepítették Deutschlandba, hazaszökött. Amikor tudott. Azt mondta, miattam. Mert udvarias ember voltam. A füleimre is emlékezett. Hogy elálltak, ha télen kalapot húztam. Sohasem voltak elálló füleim! Lehet, hogy nem is neki udvaroltam annak idején, hanem a nővéreinek. Vagy a szomszédlánynak. Az is Kádhi volt, ha nem tévedek. Vagy Mári? Na ez a nő meg csak mondta, hogy öt fiatalasszony, meg egy hatvan fölötti néni, ők szöktek haza. Kétszer visszazsupolták őket a határról, de harmadjára átszöktek a cseszókhoz, a magyar határon meg már nem volt nehéz dolguk. Miattam jött haza, azt mondta. Engem keresett. De akkor már a második transzport is ment! Engem is vittek ki Németbe! A zsidók hordták a csillagot, elvitték őket és kész. Ennyit tudtunk. Mi nem hordtunk semmit, csak jöttek, mondták, hogy kiraknak innen, és úgy is lett. Elvittek, nem öltek meg, mint a zsidókat. Csak elvittek minket. Elküldtek a németekhez, merthogy németek vagyunk. A németeknek meg magyarok voltunk.

***

Amikor hazaértem a kocsmából, arról beszéltem, hogy egy szál ruhában jöttél, egy kis batyu holmival, még a rózsafüzért is eladtad, kellett a pénz vonatjegyre. Csak este mertél bejönni a faluba, mert féltél a rendőrtől. Na, erre értem haza. Füleltem kicsit, mert ott álltal egy vendéggel. Azt hittem, a szőlő miatt jött hozzánk. De se egy pohár bor előtte, se egy szelet kalács! Elzavartalak a kamrába és elkezdtem ezzel kvaterkázni! Mondtam neki, nem bírom a sok munkát, kapálni, kitörni, kötözni, permetezni, kapálni... A bor sem ízlik már! De azért megiszom a napi két litert szódával. Te sem láttál görbén menni soha! Már nem ihatok eleget. A savam. Az orvos tiltja! De azt ki nem

szarja le?! De nem akart kvaterkázni ez az alak. Gondoltam, mézért jött, ha nem borért. Az sem kellett neki. Akkor a fatelepre célozhattam, a mérnöknek volt ilyen ábrázatja. De nem. Nem ő volt az. Azt hittem kollega. A megyétől. De nem. Kibökte, hogy a ház a családjáé volt. Elküldtem a jó édesanyjába! Nem elég, hogy visszajönnek ünnepeketni magukat, még van pofájuk egy öregembert zargatni? Az mondta, hogy a temető után valahogy hazajött. Én egyből megmondtam neki, ha már elfelejtette volna, hogy innen ki lett telepítve! Mert én őrzöm a papírokat! Törvényesen enyém a ház! És megmondtam neki, hogy itten aztán semmi joga! Őt már kárpótolták! Minden ki van fizetve! Amúgy is sok a pénz! És ennek volt pofája azt mondani, hogy őt nem kárpótolta senki. És mit képzelsz! Simán lesenkizett! És el akart menni! Ilyen volt ez régen is. Én emlékszem. Vezettem a kartonokat, ki milyen. Mindig is ilyen gyáva, szar alak volt. Pedig mekkora nagydarab ember, aztán milyen pondró! Megkérdeztem, mit akarnak maguk itt? Az egész náci pereputty! Mit ünnepelnek? Minek jöttek vissza? Lakodárét tartani? Harangot vettek a templomnak? Megvultunk ötven évig egy haranggal, minek három? Bűnbánatot ülnek? Pénzt adnak az iskolának? Miért nem jött haza akkor? – kérdeztem tőle. És téged mondtalak, hogy te ötven éve hazajöttél! Papírok nélkül. Gyalog. És nálam kopogtattál.

***

Én sem tudtam, mit keresek ott. De te nem érted, milyen az, ha ajtót nyit a volt házában egy ávós! Az olyan, mint itt Németországban a stasis! Egy utolsó bűdös paraszt, az egy ávós geci! A régi rendőr! Hogy beszélek, istenem! Legyávaszaralakozott! Azt mondta, nem volt vér a pucámban! Meg hogy az oroszoktól elsőnek léptem le! Hogy rühes spicli voltam! Bizonyítani tudja, még őrzi a lapokat. Hogy én náci voltam, azért vittek el a ruszki? Tizenhét évesen? Milyen náci lehettem én tizenhét évesen? Két év múlva hazaküldtek a ruszki, mert azt hitték, megdöglök az úton. De kibírtam. Hazajövök, megerősödök, erre kiteleptenek. Az az alak telepített ki, akit ott találtam. Az nevezett gyávának! Akkor a felesége is közbeszólt, hogy mégiscsak az én házam volt, erre megkapta az ávós a haját, és lepcsés pofájú sváb kurvának nevezte. Az úgy lehetett, hogy az ávós kinézte a házat magának, akkor miniket felírt a listára, s így kikerültünk a németekhez, a beteg anyámmal nem futhattam neki a határnak! Hogy jöttem volna vissza?! Az ávós felesége próbált békíteni miniket, hogy elmúlt minden. Már vége van. Béküljete meg! – azt mondta. Na az ávós csak mondta továbbra is a sváb kurvákat!

***

Engem a saját házamban ne oktasson senki! – ezt mondtam neki, emlékszel! Főleg egy ilyen sváb szar! – így mondtam.

Jöttél te, érted, akkor régen. Jöttél, hallottam, ahogy motoszkálsz a ház körül. Nem te, hanem gondoltam, valaki. Már majdnem éjjel volt. Fogtam a pisztolyom, csőre töltöttem. Kopogtatott valaki. Gondoltam, kilövik az ajtón, engem nem fognak ezek a bűdös parasztok megverni! Mert volt, akit megvertek! Pedig csak a kötelességét tette mindenki! Nem is tudom, miért nem lőttem ki az ajtón?! Még egy rendes cipő sem volt, ott álltál abban a szerencsétlen viseltes ruhában. Eltettem, még megvan! Nem hiszed? Előkeressem? Nem engem vártál, olyan szemeket meresztettél, de olyat, s láttam, el akartál futni, mert megismertél! De elkaptam a karod. Behúztalak, a fejedhez tartottam a pisztolyt. Nem tudtam, hogy te vagy az. Nem voltam részeg. De muszáj volt inni. A sok munka. A stressz. Megnéztelek, s egyből gondoltam, jó lesz nekem ez a nő. Kikérdeztelek, emlékszel, hogyan kerültél ide. Sovány voltál. Egy hónap alatt kigömbölyödtél, mert nálam volt mit enni, és még egy hónap, s ott álltál mellettem a tanácsházán. Ehhez a sváb szarhoz jöttél, de engem találtál! Alattam izzadtál, nekem szüled a gyerekeket! Na, asszony! Így volt-e? Elmondtad ennek a szarnak! Mert én visszamentem a kocsmába! Ez az én házam! Engem itt egy ilyen sváb szar ne oktasson!

***

Nem mertem előjönni a kamrából. Az ajtóból szóltam közbe, amikor azt hittem, megölték egymást. Jaj Istenem! Hát mérges lettél a harangok miatt! Meg miattuk. Hogy visszajöttök. Ez az alak azt gondolta, hogy félsz. Amikor kimentél, azt mondta, hogy szerinte te félsz. Elmondtam neki, hogy nem voltak papírjaim, rokonaim, pénzem. Elgyengültem. Engednem kellett. Igent mondtam. Nem volt senkim. És aztán elkapta. Megmentettél. Később már elszökhettem volna, de jöttek a gyerekek. Aztán jobb lett minden. Néha elmentünk színházba a tsz busszal, nyaralni is a Balatonra. Néha megvertél, ha ittatok a kollegákkal. Megszoktam. Mindent meg lehet szokni. A faluban senki nem nézett a szemembe negyven évig. Már nem is emlékszem mindenre. Csak most, hogy jött ez az alak. Nagyon keserű vagyok. De elmúlik.

***

Még anyám mondogatta ezt, hogy elmúlik. Minden elmúlik. Nem tudom. Az a nő a házukban azt kezdte mondani, hogy csak miattam jött vissza. Ki tudja már azt, hová mentünk mi akkor? Hogy amikor engem keresett, elkapta a karját az az ember, az a rendőr, az ávós... El akart szaladni, de nem volt hová. Merthogy mi lesz azután. Én sem tudtam hová menni. Úgy éreztem, kész, vége, mindennek vége. Évekig álmodtam a marhavagonokkal. Izzadtan ébredtem, évekig ez ment. Vittek minket mindenfelé azokban a vagonokban. Soha nem értünk oda. De hová lettek azok a vagonok? A fronton lebombázták őket. Megrohadtak a légerekben. Valamikor mindent és mindenkit fel akartak rá tenni. Nem is tudad, miért gyűlölök vonatra szállni? Hat hétig ültem marhavagonban. Az ember ott benn csak egy dolog. Nem is ember. Micsoda világ ez?! Elmúlt, igaza volt anyámnak. Elmúlik minden! Pedig a németeknél azóta folyton erről beszélnek, hány embert, hogyan... Milliókat. Zsidót, cigányt, buzit, kommunistát, lengyelt, magyart... Ezeknek mindegy volt?

***

Tudod, hogy ez az alak most itt járt, eszembe jutottak dolgok. Én megpróbáltam kitörölni mindent. Ezt az egészet. Ez az alak beszélt vagonokról, ruszkikról. Azt mondta, elfelejtette a vályogházunkat. Ami az övéké volt. El lehet felejtetni az ilyesmit? Milyen ember volt ez? Minek jött vissza? Mit akart ez itt?

***

Olyan volt, mint egy romantikus sorozat. A falon szarvasbögéses falvédő! Az a biedermeieres. Mint egy Sisi-sorozatban az erdészház! Én már mindent elfelejtettem. Ezt az egész országot, ezt a falut. És erre az öregasszony még a szeretetről kezdett beszélni. Pont úgy festett, mint az öreganyám! És tényleg rémlett, hogy szerettem valakit, vagy őt, vagy a szomszédjukat, de hogy akármelyikük hozzám az ávóshoz! Aki összeírt minket! Ez nem lehetséges! Össze vagyok zavarodva már, az istenit! Ez a ház már rég elmállott, azt gondoltam, hogy az egész faluval együtt megszűnt, leégett, felrobbant, lebombázták, elgyalulták, bevetették kukoricával... Erre a mi kis házuk a Hegy utcában! A mi régi vályogházunk! Nem sárkupac, hanem még állt. De nem érdekell! Sem a ház, sem a falu! A pap zárandokútra, az iskolaigazgató tornateremre kunyerált, a polgármester is a terveiről beszélt. Én mosolyogtam, de szívesen megkérdeztem volna tőlük, hol vannak a sírok!? Hová tüntették el a nagyszüleim sírját? Ezeknek adjak pénzt? Miért? Mire föl kérnek? Megkerestek, adakoznék-e a hájmát javára. Először csak néztem, milyen hájmát, aztán már tudtam, mindig ezzel jöttek, hogy adakozzak az Óházának. Na jó, gondoltam, adtok száz eurót, aztán felejsenek el! Nem hagytak béken. Elém raktak egy füzetet, mutatták, ki mennyit ajánlott fel. Csupa 300, 500 euró. Hű, na, mondtam, az anyátok keserűit, adok nektek ezret, csak hagyjatok! Nem hagytak. Nyaggattak, hogy jöjjetek el. Te hazautastál Isztambulba a szüleidhez, hát fogtam magam és eljöttem. Mi lesz? Gondoltam, eszek egy paprikást, mulatunk, és kész! Erre a buszon elkezdtek énekelni. És sorban jöttek elő az emlékek. Amikor leszálltam abban faluban, hát én bőgtem. Tudod, mikor sírtam utoljára? Amikor megnyertük a VB-t. Előtte anyám temetésén!

***

Nyakas volt. Emlékszem rá. 16–17 lehettem. Nem vitt ki a bálból a sötétbe, a padra, ahogy a barát nőimet sorra a többi fiúk. Jó volt, nem is markolászott durván. Azt ígérte, elvesz. Sokáig gondoltam rá! Hogyne gondoltam volna. Egy fényképem is volt. Már rég kifakult, megsárgult zsíros papírfecni lett, amikor kidobtam. Minek is őrizgettem volna! Ennek az alaknak a felesége húsz évvel fiatalabb nálam. És török. Az a németeknél olyan, mint nálunk a cigány.

***

Miért jutnak eszembe a régi dolgok? Hogy mindenhez kénédlit ettünk. Babot kénédlivel. Káposztát kénédlivel. Répát tésztával. Babot gőzgombóccal, aszalt szilvával. Tejlevest cérnametéllel. Párolt káposztát és krumplipürét kénédlivel. Sós kiflit vendégségben. Tudod mikor beszéltünk utoljára ennyit ételekről? A lágerben, a ruszki kénál. De ott minden este. Hogy ki mit enne a zupa helyett. Vagy mivel fogadná az anyja otthon. A felesége mit sütne neki. Mákos rétest, vagy dióskevertet? A baklavát akkor még nem ismertem. Még össze is verekedtünk néha a lágerben, de csak azon, hogy melyik étel a finomabb, a töltött káposzta, vagy a paprikás csirke!? A rántott hús vagy a rósejbní?

***

Azt mondta ez az alak, hogy talált magamnak családot Németországban, nem is egyet. A nővére meg már meghalt. Tíz éve. Valami daganat. Műtötték, sugarazták, mégis meghalt. Tudod, akit Szibériába vittek az elvtársak, és fát vágott.

***

Aztán magyarázkodhattam ennek az öregasszonynak, hogy miért nem kerestem. Csak mert tizenhat évesen mondtam neki valami. Szerinted, az még ma is kötelez valamire? Mindjárt hetven leszek! Na, de ekkor megint beállított az ávós. Részeg volt nagyon! Csak mosolygott, kurjongatott, de kapásból lefejelte az ajtófélfát. Tudod, milyen alacsonyak a parasztházak! Lebólintotta, aztán már ott térdelt előttem.

***

Hát az elég kínos volt, amikor bejöttél, és térdre estél előtte. Annyira részeg voltál, hogy meg akartad csókolni a kezét! Ennek a kezét?! Aki egy törökkel? A szent Szűzre és Marx-Engelsre kérted, hogy bocsásson meg neked! Nagyon belelovaltad ám magad! Előbb mindened nekiadtad, aztán minket is össze akartál parentálni! Azt mondtad, szeretetothonba mész! A kályhából hamut vettél ki egy marokkal és a fejedre szórtad.

***

Visszajött az ávós, de annyira részegen, hogy beesett az ajtón. Még nekem kellett segítenem lefektetni. Az öregasszony sápítózott, hogy most mi lesz, mert a szegény ávósa cukros. Be fog kómálni. Bevittük a szobába, felfektettük az ágyra. Az asszony ott maradt, egy vizes ronggyal törölgette az ávós homlokát. Én körülnéztem a házukban. Talán csak fürdőszobát építettek, meg lekövezték. Még emlékszem, ahogy csináltuk a vizesnyolcasokat. Söprés előtt, hogy ne porozzon annyira. A vizet is bevezették, de még működött az ásott kút is. Mi még petróleumlámpával világítottunk, vagy zsírméccessel. Azok voltak ám az idők!

***

El akarta kérni az egyik bögrét! A te bögréd, amiből iszod reggel a kakaót. Hogy azt az ő öregapja hozta az első világháborúból! Azt mondtam neki, hogy már ne haragudjék, de ez magánlakás. Örüljön, hogy beengedtük. Illetve bejött ez magától. Mit képzelt ez az alak!?

***

Egy csészét el szerettem volna kérni tőlük. A nagypapa hozta még Boszniából. A tányérok is megvoltak. Kopottak, de még mindig azt használták. Édes istenem, kilencven éves tányérok és bögrék! Megismertem. Nem adták oda. Még ezt sem. Semmit sem. De hát mit gondoltam? Kerestem valamit, ami ismerős, amihez közöm lehet.

***

Mielőtt elment, megkérdeztem, hogy mit várt, minek jött haza. Azt mondta, semmit. De hogy itt már minden megváltozott. Pedig itt aztán nem változott semmi, csak bebeszéli magának ez az alak. Aztán elment. Azt sem mondta, hogy fapapucs. Csak elment.

***

Mielőtt indulni akartam, zavart a részeg ávós az ágyon, a hányásszag, a szegénység... akkor az Öregasszony megállított. Azt mondta, kérni szeretne tőlem valamit. Egészen másként csengett a hangja, mint amikor a férje magánál volt. Azt mondta, hogy nem adhatja nekem a csészét, mert az ávós abból eszi reggel a kakaóját és az szent dolog. De ez nem számít semmit! Mert az csak egy tárgy. És hogy csak mi ketten vagyunk a világon! Más nem számít! Elém állt, és átölelt. El tudtam volna lökni magamtól. Nem volt valami jó bőrben. Csak egy öregasszony volt. Átölelt. Úgy csimpaszkodott belém, mintha az élete múlna ezen az ölelésen. Hagytam. A férje közben hortyogott, ő meg csak szorított, szorított és szorított. Nem tudtam, meddig tarthat még. Sírt. Rázkódott az egész teste. Elvörösödött a feje, úgy sírt. Zsebkendőt kerestem, a kezébe adtam, és lefejtettem magamról. Még a taknya is folyt, annyira rázta a sírás. Nem akart elengedni. Én addigra már mindent tudtam. Láttam a szublótót, láttam hol ült régen anyám, az asztalfőn apám... A saját helyem is megtaláltam volna... A nővéremét is. Kellene volna még pár pillanat. De ahogy jött, el is múlt a kép. Csak bevillant minden. Élesen éreztem. Elmúlt. Tévedés volt odamenni. Elbúcsúztam az öregasszonytól. Azt mondtam, hogy nincs már itt dolgom semmi!

***

Aztán amikor ez az alak elment, hívnom kellett az orvost, hogy adjon neked valamit, mert még meg találsz halni nekem. Mert vérnyomásod van. Már mióta az van, aztán nem szeded az orvosságot. Az orvos meg azt mondta, hogy ne igyál, meg ne idegeskedj, mert még az ideg fog elvinni tégedet. Az ideg.

„Az, hogy ti vagytok a fasiszták. Ennyi.”

Beszélgetés Balogh Robert íróval a *Schvab Evangiliom*, a *Schvab Legendariom* és a *Schvab Diariom* című regényeiről

Az 1998 és 2007 között a Kortárs Kiadónál megjelent sváb-regénytrilógiáról fogunk beszélgetni, de kezdésként nem ezekből a kötetekből, hanem Mario Vargas Llosa Levelek egy ifjú regényíróhoz című prózájából idéznék fel egy gondolatot. Talán majd kiderül, miért. Llosa szerint a próza mint olyan, az minden esetben a szerzőnek a világgal való elégedetlenségéből születik. Abból, hogy amit megtapasztal, az kevés, gyenge, nem kellően telített jelentéssel. És ezért alkotja meg azt a másikat. Nem tudom, mennyire általánosítható a tétel, de tőled konkrétan megkérdezhetem, az már valami. Találkoztál ezzel az érzéssel a sváb-könyvek írása közben? Hogy azért írodik fikcióként a családtörténeted, mert amit ténylegesen tapasztalsz, az elégtelen?

Különbséget tudok tenni személyes és közösségi indulatok közt. Ennyi a tömör válasz, de ki is fejthetem. Költőként indultam, annak voltam elkönyelve, közben mindig is írtam prózát, s drámai kísérleteim, átdolgozásaim is voltak. Egy idő után azt vettem észre, ha valamit vers formában írok meg, az szinte az érdektelenség polcára kerül, ha jó, ha rossz, egyre megy. Viszont ha prózában, akkor más történik velem, hatni kezd, reakció is érkezik rá. Valahogy lassan elkezdtem regény formában gondolkodni, amelyben próza, líra, dráma együtt lehet jelen... Igen, az elégedetlenség szempont, igaz, csak egy a sok közül, mégis fontos. Na, de nem csak a személyes indulat hajthat. Illetve, még ha az indulat maga személyes, a belőle keletkező irodalom elsősorban nem a saját sérelmek kitérgetése. Átalakul szakmai eszközzé, segíti az „esztétikai tárgy” létrehozását. Erre gondoltál?

Persze. De nem akarok én rejtélyeskedni, megmondom konkrétan, miért kérdeztem. Azt figyeltem meg a kortárs magyar irodalomban, hogy léteznek olyan szerzők, meg legfőképpen olyan életművek, akik/ameklyek valahogy húzzák magukra az úgynevezett referenciális olvasatot, vagyis azt a befogadási stratégiát, hogy az olvasó a szöveg mögé tételezi a szerző életét, direkt konfesszióként értelmezi a fikciós műfajokat is, és ezt számon is kéri. A regényen a szerzőt, és a szerző életén a regényben megfogalmazottakat. A Balogh-recepción nagyon erősen érzem ezt a hatást, sváb tekintetben különösen. Feltételezik, hogy a trilógia története, szereplői közvetlenül a személyes életvilágodból származnak. Magában a műben ráadásul megjelenik egy magnóval rögzített beszélgetés mint cselekményszál. Adódik hát a kérdés: hogyan alakult ki a regény koncepciója? Volt-e magnó? Vagy ez is a fikció része? A Balogh, az nem egy tipikus sváb név azért.

Hát, nem kimondottan német név. Kaptam is érte már eleget. Persze szemből kevesen bátrak... A regénykoncepció hamar megszületett, de lassan, folyamatában azért változott is. Meghalt a nagyapám, mármint az enyém, a valóságos, a nagymama falun élt, többször meglátogattam, és az ilyen alkalmakkor egy ideig lehetett beszélgetni arról, hogy egyetem, barátnő és mi újság a szüleimmel – de ennyi, kifogytunk az általános témákból. És akkor csönd lett. A csönd, az egy nagyon erős dolog. Csak

várunk, hogy most aztán mi lesz. Ebben az ürességben elkezdtem valamit. Rádiósként dolgoztam akkoriban, és voltam oly szemtelen, hogy azt mondtam: Mama, szeretném, ha meglenne a hangod, eléd teszem a magnót, itt a mikrofonon, mesélj az életedről!

Így kezdődött. Egy idő után sikerült legyőznie szegénykémnek a mikrofoniszonyt, én meg belekérdeztem. A történetekbe bele. Hagyományos értelemben nem viselkedtem tisztelettudón. A konkrét emberre voltam kíváncsi, nem arra a szerepre, amely kiosztatott neki, nem a nagymamára, hanem az emberre. Nem engedtem a mellébeszélést, sem az elhallgatást. Empatikus kérdező vagyok, riporterként könnyen megtalálom azt a kérdést, ami mozgásba hozza a beszélgetőpartnert, beljebb visz, és ott, a nagymamámnál egyszerre felpattant egy ajtó, és oly dolgokról szereztem tudomást, amelyekről addig előttem hallgattak. Amiket elhallgattak. Mert szégyen volt, vagy fájdalmas, vagy felejtésre ítélték. Amit hallottam, az annyira indulatba hozott, hogy majd egy évtizedig nem is igen írtam másról. Az a fajta költőiség, ami addig jellemzett, talajt kapott – teret, témát, levegőt. Annak a régiességnek színe lett, tudtam honnan elrugaszkodni, pontosabban a szöveg tudott honnan elrugaszkodni, és nemcsak arról szólt, hogy magasan, fenn az égben lebeg valaki, és de jó neki... Érthetővé vált, már kevésbé lila szöveg keletkezett. Más számára is követhetővé lett az íve. Tehát a sváb regényeknek volt egy dokumentálható és dokumentált háttere, talán még napra pontosan is meg tudnám mondani, mikor készült az első felvétel. Ennek körülbelül tíz éve. De az, hogy ebből mit írtam, milyen művet, az évek műhelymunkájának eredménye. Van egy olyan része a könyvnek, ahol a nagymamámat beszéltetem, szó szerint idézek tőle, direkt dokumentarizmusnak tűnhet. De azt azért már ne gondolja senki, hogy egy idős falusi asszony kortárs próza szinten, parabola formájában mondta tollba azt a történetet, miként erőszakoltak meg egy falut. A sváb-trilógia elsősorban regény, általam tudatosan tizenkét rétegben mozgatott, bonyolított irodalmi szöveg. Ami mögött ott áll egy ténylegesen megtörtént beszélgetéssorozat – ez hitelesíti. A nagymama beszélt a saját apjáról, a nagyszülőkről, akiket én láttam, de talán egyéves koromban, szóval érzékeltam a létüket, de semmit sem tudtam róluk. Mágikus világ tárult fel. Kikérem magamnak, hogy Gabriel Garcia Marquezt utánzom! Sokszor mondják, pedig nem. Az viszont igaz, hogy ugyanaz az alapanyag. Az egyik, Ópapának nevezett figurám, bármelyik Garcia Marquez-regényben szerepelhetne, mert elképesztő dolgokat művelt, és a többiek is! Akadt boszorkány a családban, jó boszorkány, meg rosszabb boszorkány is, volt alkoholista, volt olyan, akinek tényleg szabályosan látomásai voltak (az élete vége felé már egy negyed cigarettától révületbe jött). Utóbbi egy törzsi kultúrában nagy tiszteletnek örvendő varázsló lehetett volna. És kijutott számukra egy nagyon erős megrázkódtatás, a II. világháború, és az azt követő számonkérés: a kollektív bűnösség, amely vagyontól való megfosztással, megalázottsággal járt, az anyanyelvet közösségi térben

nem használhatták, a közösségi kultúrájuk pedig szinte elsorvadt... Ez az én rokonságomat is megnyomorította. Magamról – és a generációmról is – azt gondolom, hogy erről a sváb vonalról erőteljesen leváltam, kicsit kívülről néztem-nézem, de az, amit lelki mélystruktúrának lehet nevezni, azon én sem tudtam változtatni. A több generációra kiható, nagyon erőteljes kulturális hatással rendelkező történelmi folyamatot vettem észre a svábság történetében huszonvalahány évesen. Nem láttam át rögvést, inkább ráérzés volt. Mint amikor bevillan valami, hogy hú, ez a jelenet, ez nagyon üt. Aztán másodjára olvasva kiderül, milyen gazdag jelentésű a szöveg, és ha mellé teszek egy másikat, akkor nemcsak erősítik is egymást, hanem egy harmadik-negyedik szöveggel együtt a valóságdarabkákból kezd összeállni valami egészen más minőség, mint aminek indult – így épültek a regények, s a trilógia is. Mert inkább ösztöneimre hallgatok, és elindulok abba az irányba, amerre érzem, hogy kell, aztán később már tudatosan variálhatom tovább. Tényleg ez volt.

Hát, akkor eldőlt. Tudod, az előbbit a bennem élő kritikus kérdezte. Olvasás közben sokszor eszembe jutott, hogy mi indíthat egy fiatal íróat arra, hogy tízévesnyi munkát, irdatlan mennyiségű kalóriát, ideget öljön valamibe, mármint, hogy ugyanabba az egybe. Mert ehhez az irodalom magyarázatnak kevés, annak tűnik. Két válaszom volt. Az egyik, hogy Balogh Robert rögzíteni akarja hagyományait, feltérképezni a családi múltját. A másik pedig az (és a regények ezt az olvasatot is megengedik), hogy a szerző a három szöveggel valójában nem leírja, hanem képi az identitását. A sváb könyvek egyfajta Ossianként is olvashatók, hogy a te személyes gyökértelenség-érzésedből táplálkozna, amit úgy próbálsz kompenzálni, hogy kitalálsz a háttér mögé egy múltat. Irodalmi értelemben mindkettő egyaránt értékes lehet. Most megadtad a választ, egy létező családtörténet az alap. Viszont a szövegekben annyi a szociografikus, a néprajzi adalék, hogy ez mégse jöhetett pusztán IQ-ból. Vagy tévedek? Kellott háttérkutatót végezned, könyvtárazni? Vagy megvolt a fejben a teljes tájnyelviség meg kultúrhistoria mint saját?

Hát, valami csak eltartott tíz évig. A tájnyelv, az megvolt. Ott volt a nagymama, az egész gyerekkorom, nem kellett mindenhez könyvtárazni, hanem jelen lenni, figyelni, felidézni, kérdezni. A legegyszerűbb az volt, hogy kérdeztem: – *Ez hogy volt, mama?* – és akkor ő örömmel elmondta. Mondjuk, az első könyvhöz nagy garral nekiálltam olvasni, meg keresgélni, de utólag rájöttem, felesleges volt, mert a tiszta forrásnál egyszerűen nem létezik jobb, még a tudományos munkák is egy bizonyos narráció mentén torzítanak, és egyébként egy sor – számomra – fontos részlethez, motívumhoz nem is találtam leírt anyagot, vagy amit mégis, az használhatatlannak bizonyult. A második és harmadik kötethez szintén kutattam, főleg a speciálisabb jelenetekhez, babonaságok, hiedelmek... Hogy ez valóság vagy nem valóság? Meg hogy misztifikálok? A személyesen megélt történelem kutatása – oralthistory – ma korszerűnek számít, de amikor nekiálltam, ezt nem tudtam. Szóval, történet adatgyűjtés, keményen, még ha nem is ez a leglényegesebb körülmény, sőt egy idő után akadtak olyan emberek, akiket önkéntes segítőknek nevezhetek. Nekik sokat köszönhetek. Két hete is kaptam egy levelet, a rég halott anyai nagypapám neve állt feladóként, teljesen szürreális élmény volt, arra gondoltam, szórakoznak velem. Valami távoli rokon írt, hozzájutott a könyvhöz, és megdöbbenve olvasta, hogy ilyen van, és hogy ő is nekiállt a családfa-kutatásnak (én nem a családfát kutattam, de mindegy), és hogy tudom-e, hogy ez és az, az 1800-as években élt rokon melyik napon született. Csak egy dátummal tudtam neki szolgálni, a családi imakönyvben ennyi szerepelt.

Bőven használtam a trilógiában képeket. Főleg családi fotókat, de a grafikák, szent képek nagyját úgy kaptam, nem örökbe, hanem nézegetni, hátha tudok vele mit kezdeni. Küldtek egy szatyor 19. századi magyarországi német nyomatot, abban a pakkban találtam egy töredéket, fedlap nélküli szöveget, egy álmokkönyvet, attól még máig is odáig vagyok. Szépen rögzítve állt benne, melyik álom mit jelent, és milyen lottószámot kell megtenni, ha azt álmodtad. Én ezzel azt a turpisságot követtem el, hogy sokat olvastam hozzá, mai, korszerűbb „álmokkönyveket” is, mármint adekvát pszichológiát, és ebből a kettőből hoztam létre egy álom-szimbolika-elemzést, és úgy árnyaltam a *Swab Legendario*-mot, hogy a szereplők álmai vagy az, ami szimbolikus része az életüknek, az onnan újra értelmezhetővé teszi az egész történetet. Ami megint egy plusz játék. Hogy mit is jelenthet valójában a regény egy-egy jelenete. Sok hasonló „játékos” vonás található a három könyvben, és ahhoz, hogy ez a játékoság működni tudjon, ahhoz idő kell. Az első kötetben például felkínálok alternatív utakat az értelmezésre. A könyvcím utal az *evangéliumra*. Gondolkodtam is, szabad-e, vagy sem. Ezért nem lett evangélium,

hanem a profánabb: evangiliom. Jelzi, mihez van köze, de az archaizáló forma kiveszi belőle a műfajiség szakralitását. Széljegyzeteket is készítettem az első könyvhöz, a margón követik a szöveget. Ezek vagy magaráznak, vagy elküldik, utalják az olvasót máshová, hogy ott üsse fel a könyvet. Így aztán más-képpen, összevissza, vagy akár szétolvashatóvá is válik a regény. Megszülethet az egyedi, a személyes olvasat.

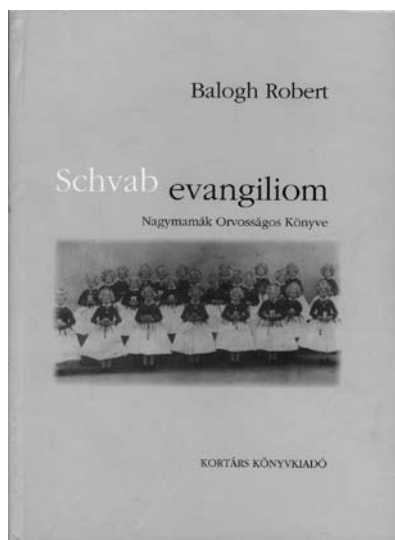
Valóban, az első kötet hypertextként is működik, éppen a széljegyzeteknek köszönhetően. Ritka törekvés a szépirodalomban, érdekes, újszerű, a második kötettől ez mégis elmarad. Miért?

Nem tűnt el – csak nem jelölt szinten létezik.

Tehát az olvasó számára eltűnt...

Igen. Gondolkodtam, hogy kell-e tartani a széljegyzeteket, vagy sem, de mivel ezt a három könyvet én úgyis egyetlen könyvként kezelem, úgy tűnt, a nem-lineáris olvasás úgyis beindul majd a széljelzetek nélkül is, hiszen ugyanaz a történet tagolódik, narrálódik különféleképp. Egy kompozícióként tekintek a három regényre, még szánok rá két-három évet, hogy átdolgozzam, szeretnék még kutatni is hozzá, aztán kiadni egy kötetben. Akkor ténylegesen egységes lesz a széljegyzetelés, meg picit módosított szerkezettel magasabb szinten üzemel majd – remélem. Egy vaskosabb könyv esetén fontosabbá válnak az utalások, és a fejezetek közti átjárhatóság is jobban megmutatkozik. Az egyik könyvben szerepel az *Ördög mondja álmok*, a másikban meg hogy *Angyal mondja álmok*, ezeknek közük van egymáshoz, majd jelölni fogom ezt is. Lehet, hogy csak számomra van annak jelentősége, milyen sorrendben követik egymást a szövegek, és a legtöbb olvasó úgyis az elején kezd olvasni, s folytatja ha tetszik, vagy ha nem, akkor lapoz. Huszonéves fejjel jónak tűnt az olvasó mozgatása előre-hátra, mai fejjel túl direktnek tűnik. Túl finnyás lettem. A mai korra jellemző olvasói attitűdtől idegen, hogy többször is kézbe vegyen egy könyvet. Nincsen idő a tötyörgésre, csak semmi piszmozgás! Akció, tempó, pörgés... Én azt a merényletet követtem el a befogadókkal szemben, hogy számítottam a kreativitására, mert a könyveim zömét nem muszáj lineárisan olvasni, lehet úgy is, de ha annyit veszkődtem vele, nyilván működik másképpen is – nézzük meg itt is, ott is, akár egy lexikont. Az *Álmoskönyvben* például van egy csomó konkrét álmofejtés, én meg naivan arra gondoltam, hogy lesz, aki egy-egy álomból indítja az olvasást, és lapozgat magától, keresget a szövegben. De ez súlyos tévedés. A regény írása alatt eltelt tíz évben annyira felgyorsult az élet, hogy már-már túlzás, amit elvárok az olvasótól, hogy csak úgy magától lapozgasson ide-oda. Ezért igenis szükséges mindent odaírni, szájba kell rágni, amit el szeretnék érni. Több területen tapasztalom ugyanezt. Írok darabokat is, és anno nagyon tetszett, hogy nem írtam szerzői utasítást a dialógusok közé. Minek is, hiszen Shakespeare sem írt! Arra is gondoltam, hogy a szöveg legyen annyira erős, hogy hordozza azt, amit a színésznek csinálnia kell. Minek direkt odaírni? Minek mankó?! Na, ez egészen addig tartott, amíg a dramaturg, vagy a rendező elkezdte kérdezni, hogy az miért nincs ott, hogy most mit kell csinálni, ez akkor hogy is van? Még a színházi szakembereknek is problémát okozott a mankó hiánya, pedig nekik ez a szakmájuk. Az olvasónak is szüksége van számárvezetőre. Szóval, tévedtem, amikor immanenssé tettem az utaláshálózatot, kevés, hogy beépült a könyvbe a nem-linearitás mint lehetőség, jelleg. Bence van, de mégis ott. Nincsen rá idő, észrevenni.

A regényhármás világának történelmi-közösségi szempontból két drámai csúcspontja van. Az egyik a világháború utáni eseménysor, a svábság kiűzetése, ez végigvonul a teljes művön, és nagyon fegyelmezett mikrorealizmussal megjelenítve a konkrét eljárás szörnyűségeit, a családok szétszakításától egészen odáig, hogy a marhavagonokban hová lehetett vizelni. A másik pedig az elmúlás élménye. Ez utóbbi valahogy ráterjed a Schwab Diariom világára, és azt üzeni az olvasó számára, hogy ebben van az igazán nagy tragédia. Hogy amit a kiűzetés nem tudott teljesen elvégezni, azt a mai világ megcsinálja. A narrátor egyik központi élménye a hagyományok felszámolódása. Ma már nem bántja effektíve senki se a svábokat, csak épp az egész nem fontos, eltűnik. Ennek talán még erősebb is a drámaisága, mint a kollektív bűnösség megállapítása utáni embertelen kitelepítésnek. Milyen a viszonyod ehhez a kettőhöz?

Egyszer meghívtak a magyarországi német fiatalok táborába előadni, ahol hozzám hasonló korú emberek, vagy zömmel kicsit talán fiatalabbak voltak, és ott megtapasztaltam ugyanazt, mint bárhol, ha művészetről esik szó, akkor öten vagyunk, amikor sváb bál (lehetett volna ez disco, buli, focimeccs), akkor meg százán. És nincs is ezzel semmi probléma, mert öt jó ember szerencsésebb, mint egy rőfögő malacbanda. A másik megdöbbenés az volt, hogy mekkora ellenségkép vagyok. Ott engem majdnem megvertek. Az nagyon pozitív élmény, máig ható. Nem vagyok mazochista, nem ilyen szempontból, csak hogy valaki erőfeszítést tett e célból, és irodalom miatt (egy újságíró, ki is derült, hogy kicsoda). A könyvekben szó esik a szexualitásról. Metaforikusan ugyan, de hangsúlyosan, tulajdonképpen a svábságnak a történetét meséli el egy őrült, szürreális novellában. És ebből a szexualitásra vonatkozó részeket kifénymásolta ez az újságíró, odaadta néhány, 90–100 kilós kb. traktoros gyereknek, megtoldotta biztató szavakkal, és akkor jöttek a felhergelt legények. Elkezdtek velem üvölni. Nem vagyok egy Bruce Lee,

hát kidumáltam magam, illetve egy lány is állt mellettem – talán ez volt az ok, hogy nem rögtön ütöttek. Megkérdeztem, mi a probléma. Három-négy érvet tudtak elmondani, és azt egyre hangosabban. Próbálták felhergelni magukat. Az egyik mondta, hogy a nagymamája szerepel a borítón, és ez sértő. A borítón elsőáldozó sváb lányok szerepelnek, egy régi fotó, teljesen felismerhetetlenek az alakok, a saját nagymamámat se ismerném meg, ha nem mutatott volna rá egykori önmagára. A másik vád az volt, hogy mocskolódtam, és vegyem tudomásul, hogy a svábok *nem dugnak!* A harmadikat sajnos elfelejtettem, de valami hasonló lehetett. Izgalmas helyzet volt. Mivel nem vettem fel a kesztyűt, nem támadtam vissza, verbálisan sem, hanem meghallgattam őket, próbáltam feleleteket adni a hóbörgésre, valahogy megenyhültek. Az egyik már kezdett szinte barátságos lenni, ezen a másik dühödött fel, megfenyegetett, ha a falujukba megyek, meg fognak verni – és elmentek a svábbálba. Azért, éjjel még egyszer felébredtem arra, hogy vagy hárman-négyen azt üvöltik részegen a campingben, hogy *hol vagy, Balogh, megölnék!* Ez olyan szép! Mert ha megértenék azt a szöveget, akkor, ha nem is a vállukon vinnének, de meghívnanak egy sörre, az biztos. Szóval, komoly indulatokat is kiváltott a három könyv, milyen furcsa, hogy csak a negatívról beszéltem, mert szeretetet ennél sokkalta többet kaptam. Ha meghívtak valahová, mindig egy öreg bácsit vártak, nem egy fiatal író. Ebből is következik, mennyire nem passzolok bele a hagyományos magyarországi német identitás-konstrukcióba, ami képződött/kialakult. Unokaként vettem ki a részem a magyarországi németek életéből, de nem tiszta német családból származom, vérségileg – mint mindenki más – közép-európai keverék vagyok. De ezek után azt megkérdőjelezni, hogy milyen az identitásom... Hát lehet, persze, mindent lehet. Biztosan azért öltem bele ebbe a témába egy évtizednyit az életemből, mert semmi kötődésem ehhez a népcsoporthoz! Azt is megkaptam, hogy csak az a sváb, aki szeret táncolni és énekelni! Ennyi lenne? Ma tényleg ennyi a sváb kultúra, ami megjelenik, hogy hollálá-ulé, kicsit trottyos fűvőszene, kékfestés, német mise, maximum még a stifolder, vagy egy pár pacsker, de ez már talán sok is. Aki tudja, mi az a pacsker, az már nagyon fáintos. És én meg elkezdtem foglalkozni azzal, hogy mi volt az a babonás világ, amiben az én nagymamám felnőtt. Mi volt az a késő középkori világ, amit egy-két néprajzos egy kicsit megkapargatott, de tényleg csak ennyi – én meg ebből konstruáltam a regény univerzumát. Vagy hogy hogyan vágják le azt a disznót a svábok. Mert nem úgy vágják, mint a magyarok, vagy mint a tótok, hanem a saját módjukon. Ez is része annak a kultúrának, az apróságok, a sajátosságok. A szövegben pedig mindezt hitelesen kell megjeleníteni, ezért tartott tíz évig a munka. Sokszor mondják, hogy ezt a különös identitást én találok ki, de ez csak duma. Nemcsak az a sváb létezett, aki befele fordul. Talán vidám sváb is élt már a Földön! Meg kötekedő. És szelíd, ábrándos... A svábok is olyanok, mint bárki más. Csak amin a svábok átmentek, ez egyes egyedül a zsidók történetéhez mérhető. Jártam két éve Berlinben, akkor nyílt ott egy, a kitelepítést bemutató tárlat, ahol láthatott a közönség

némi magyar anyagot is, de mivel Lengyelországból ötmillió embert telepítettek ki, Magyarországról meg nagyságrendekkel kevesebbet, az jóval hangsúlyosabban jelent meg. Volt egy fal méretű plakát, amelyen felsorolták Európa azon népeit, amelyeket kollektív bűnösség címen meghurcoltak, kitelepítettek. Ötvenvalahány nép neve szerepelt. Nagyon megerősítve éreztem magam. Vagy amikor például lefordították ezt a könyvem horvátra, és megkérdeztem, miért. Azért, mert él. Mert ugyanez ott is megtörtént. A regény nemcsak a baranyai németekről szól, ez egy emblematiszta história. Mivel falvanként más kicsit a népviselet, lehet, hogy az eleki svábok szoknyája nem lábszárközépig ért, hanem térdig, és ezen a szinten nem általános a könyvem... De az a kataklizma, amin átmentek, az márpedig még Ukrajnában is ugyanaz, meg Szlovákiában. És Horvátországban is dettó. Az, hogy *ti vagytok a fasiszták*. Ennyi a csecsemő, a tizenöt éves fiú, a hetven éves reumás néni, meg a többiek.

A kötetek világa rendkívül egzotikus, és annak ellenére, hogy a mű tere Magyarország, Baranya. A sváb könyveket olvasva vidéken járunk, faluban, és ráadásul egy kisebbség tagjai, egy befelé forduló társaság mozog a szövegben. Az egzotikumot pedig nem is attól kapja a regény világa, hogy a svábok magukban vannak, hanem a konkrét, hihetetlenül érdekes, sokszor kegyetlen szabály-együtttestől, ami irányítja, korlátozza ezeket az embereket. A második kötetben van egy jelenetsor, a sógor lopja a kolbászt. Rendszeresen. Aztán, egy mesterien sűrített bekezdésben, kihagyásokkal ugyan, sejtetve mintegy, de mégiscsak megtudjuk, hogy megölték. Nem babra megy a játék.

De nem a stifolderlopásért ölték meg.

Nem?

Nem. Hanem azért, mert verte a feleségét. Illetve, a kettő miatt együtt. És hogy ölték meg? Ez egy babona, aminek tényleg utána kellett kutatni. A tolvaj lábnyoma, ha sárba lépett, megmaradt. Ki kell vágni, és a füstre akasztani. Na most, aki egy héten belül beteg lesz, az a tolvaj. És ha tovább hagyjuk a füstön, hát meghal. A nagymamám ilyen szokások között nőtt fel. Valami középkor manifesztálódik az effélékben, csodálatos és dermesztő. Azt a nagymamám már nem csinálta, de mesélte, hogy az ő nagymamája még igen, hogy etetni kellett a kígyót. Germán totemállat a kígyó, a küszöb alatt lakik, és hogy minden rendben legyen, kis tálkába tejet tettek ki neki. Mindig elfogyott. Gondolom a macskák jártak jól. Rengeteg hasonló volt. A forgósél nem természeti jelenség, hanem abban utaznak a boszorkányok. Annyira mesei és gazdag, szép, dús és kemény világ volt. És mindennek megvolt a rendje. Ez a három könyv pedig azt az ívet tudja talán megmutatni, hogy ebből a rendből hogyan lett ma. A ma, amikor nem rend van, hanem a permanens változás. Az állandóságból hogyan lett ez a bizonytalan eseményhorizont, ez a jelenkor, amikor identitásproblémákról beszélhetünk. Megjegyzem, nekem semmi, de tényleg semmi problémám nincs az identitással. Köszöni szépen, jól van!

Rusztikus világ, tradíciók. Miközben, formáját tekintve a sváb-trilógia egy rendkívül korszerű, erősen metaforikus próza. Furcsa kettősség. A beszélők jelöletlensége miatt, a szerkezet mozaikossága miatt, a balladisztikus történetmesélés miatt ezek a könyvek erőfeszítést követelnek olvasójuktól, befogadásuk feladat, munka is, nem pusztán élmény. A szövegfolyam hangja viszont teljesen egységes, és ráadásul egyedi is, hasonlót sem találni ma a kortárs irodalomban, néhány mondat alapján fel lehet ismerni, hogy te írtad. Erre a nyelvre hogyan találtál? Ösztönös volt ez is? Vagy inkább egy tervezett-felépített-kialakított jellegzetesség? És a modernség? Mi a viszonyod a modern utáni irodalomhoz?

Köztes módon létezem az irodalomban. Imádom Hölderlint, Handkét, Heinrich Böllt és Kasák mellett megfér Petőfi, Füst Milán vagy Milorad Pavić... Az első könyv úgy született (jó három év munka), hogy először a thomasmanni *Buddenbrook-ház*at akartam megírni, csak svábben. Most már technikailag menne is valami hasonló, de akkor százhusz oldal után rájöttem, hogy ez mégsem jó. Tudtam, mit akarok, a téma adott volt. De nem működött. Katartikus élményt jelentett kitörölni fájlt, a *delete* gombot megnyomni. Ez felszabadító és boldog élmény. Közben rájöttem egy fontos összefüggésre. Nem úgy élek, mint a Thomas Mann. Hol ide kell szaladni, hol oda, nehéz koncentrálni folyamatosan ugyanazon a nyelven, ugyanazzal a higgadsággal, és értékeléssel, meg messze tekintve írni. Hanem sokkal dinamikusabban, a változó körülményekre reagálva kényszerülök élni, és ez azt is magával hozza, hogy mivel nem zárványként létezem a világban, másféle módon is írok. Hangokat írok, belebújok személyiségekbe, a nyelve meg az én magyarországi német képemből alakult ki. Tudok, persze, többféle hangon is írni, de, mondjuk, azt a könnyű-vicces-gyors nyelvet, ami a mai prózát

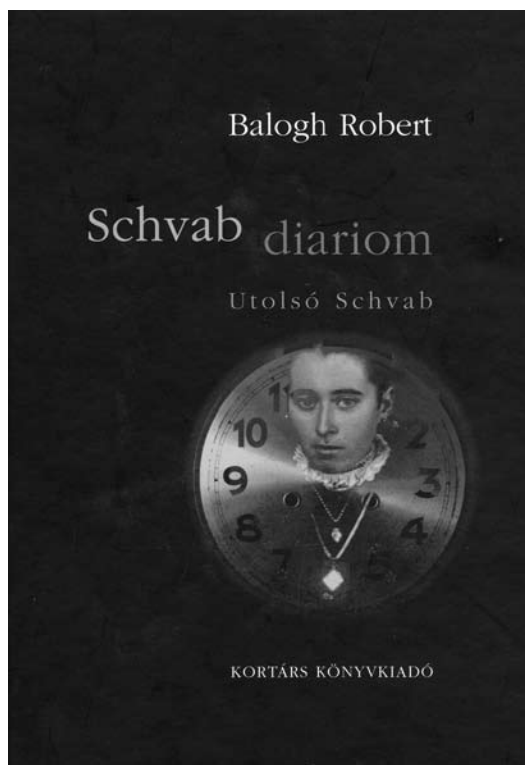
sokszor jellemzi, hát, azt nem használom. Nem álltam neki vakerozni. Nem kell minden második mondatom végén felnyeríteni...

Sűrű prózaszöveget, az biztos. De a játékoság megvan benne. A harmadik kötet alcíme, az Utolsó schvab például beindít egy vicces oszcillációt. Olvasható úgy is, hogy én vagyok az utolsó, nem következik utánam már más, aki az – kihaltunk. De olvasható szitokszóként is, így: te utolsó sváb! A regény pedig mintha mindkét jelentést érvényesítené.

Ez is szándékos volt. Egyébként ez, hogy *Utolsó schvab*, ez talán még jobb cím, mint a *Schvab Diarium*, erősebb, hiszen az pusztán műfaji megjelölés. Gondolj bele: ki az utolsó sváb? A nagymamám? Vagy anyukám volt az utolsó? Én? Vagy ha lesz gyerekem, őneki ez még jelent majd valamit, hogy sváb? Vagy már a nagymamám se volt igazi sváb, mert megélte a felbomlást!? Az Anyukámnak már voltak identitásproblémái. Latolgatta, hogy mit adott neki a magyar állam, mit adott a német, most akkor ő miért lenne német, ha semmit nem kapott... Egyébként tökéletesen beszélt, írt, olvasott németül, abban a kultúrában nőtt fel, háromévesen, az utcán tanult meg magyarul. Számomra az a kérdés, ki az utolsó? És fontos élmény a szó másik jelentése is. Hogy a többség számára valami módon értéktelenebbként jelenik meg a kisebbség. Bélyeg.

Miközben, legalábbis esztétikai értelemben, ez a bélyeg önmagában is érték. Egyediségében az. Abban az egyediségben, ami mégis általánosítható, ami az örök emberi természetről mond valamit. Addig nem tudottat, lehetőleg.

Baranyában volt egy falu, ahol tartottak úgynevezett pinagödröt. Az egy kis lapály volt a falu határában, és ott „kipróbálhatták” egymást azok a párok, akiknél már egyértelmű volt, hogy össze fognak házasodni. Persze, *a svábok nem dugnak*, mint megtudtam az erős fiúktól, de egy nagybátyámtól megkérdeztem, hány éves korukban lehetett a lányokat „megdönteni” a régi sváb világban. Azt mondta, hogy olyan tizenöt-tizenhat körül. Akkorra kialakultak a párok. Kimentek a sötétben egy padra, és ott megtörtént, aminek meg kellett történnie. Mindkét dolog jellemző. Ahogy az elhallgatásuk is. Én ebből értettem meg, miért verekedtek régen, ha jött egy idegen a falu báljába. A territórium! És nem lehet másé a nő!

Ö

Egymás után két délszláv nyelvben voltam hímnemű két szerelmemnek.

Ezek után válva újra tiszta ő-vé lényegében lett az androgunitással a magyarságom azonos.

Míg a nemiségünk kontúrjait amúgy is elkeni két izzadt lélek, ahogy egymáson-egymásból ki-be járunk, a magyar lélek.

Amely a szabad akaratnál megakadva, hogy védekezzünk a terhesség ellen, mégiscsak az isteni szféra felé hajt bennünket fölfelé az állati ösztöntől, mely a testünkön így eluralkodhatt.

Lehetnének ilyenkor ezek egy internetes animalsex-oldalon éles közelképpé tisztulva egy fehér szőrű kentaur és egy templomi szűz genitáliái is.

Töredék Boldogságról Fürdőszobában

Kinek testemben az elmúlt két hónap engem prédául

lökött, az átperdül az ikeás tükörnek tengelyén és ami húlt helyén marad,

predául hull például

az ablaküveghez durván odacsattant és a fűbe zuhant vörösbegy egy szürkecsíkos macskának,

cafát. Cafka,

.....

.....

Négysoros

Kisiettem fülelen a mobillal, te voltál a vonal másik végén, a vendéglő
üres teraszára az esőverte árnyékolók alá.

Hirtelen durván megrázkódott a levegő.

Akkorát dörgött a város fölött a síkság ránksötétedett ege.

A vonal túlsó végéről is csak ezt hallottam.

Felhők

Orcsik Rolandnak

Együtt szeretnék élni a véresők
felhőivel. Fönn várni a jöttüket,
a görbe vízvásztó
alpesi fenyvei közt motozni

az aktuális vérpanoráma pár
hetes, napos vagy még rövidebb, szünet-
jel hossznyi nyugvópontján.
Ülni a sziklatető gerincén.

Zsebembe vérző tegnapi áfonyák.
Mohás iszonnal pettyes a démona
a tiszta, hús vizeknek.
Míntha az este lecsapna délben,

váratlanul, két takkra sötétül el
tükrük fenéig. Ablakomon beszáll
a köd, vörösbarnára
színezve át cigarettafüstöm.

Zsófia

Delfin-kék talpad
Ráncos amulett –
Fürdetés után
Megcsókolja a bába.

A magzatburok
Is kicsúszik végül: lakatlanná
Vált sziget, jól ismered,
A varázsló behorpadt
Cilindere.

Hazaviszi, kinek kertje van,
És fát ültet fölé.

Karjaimba veszek,
Tekinteted méltó a nevedhez.

Hiányzik még a köldökzsinór,
Amit egy ollóval én vágtam el,
De Mózes-pálca sírásodra
Már megindul Vera melléből a tej.

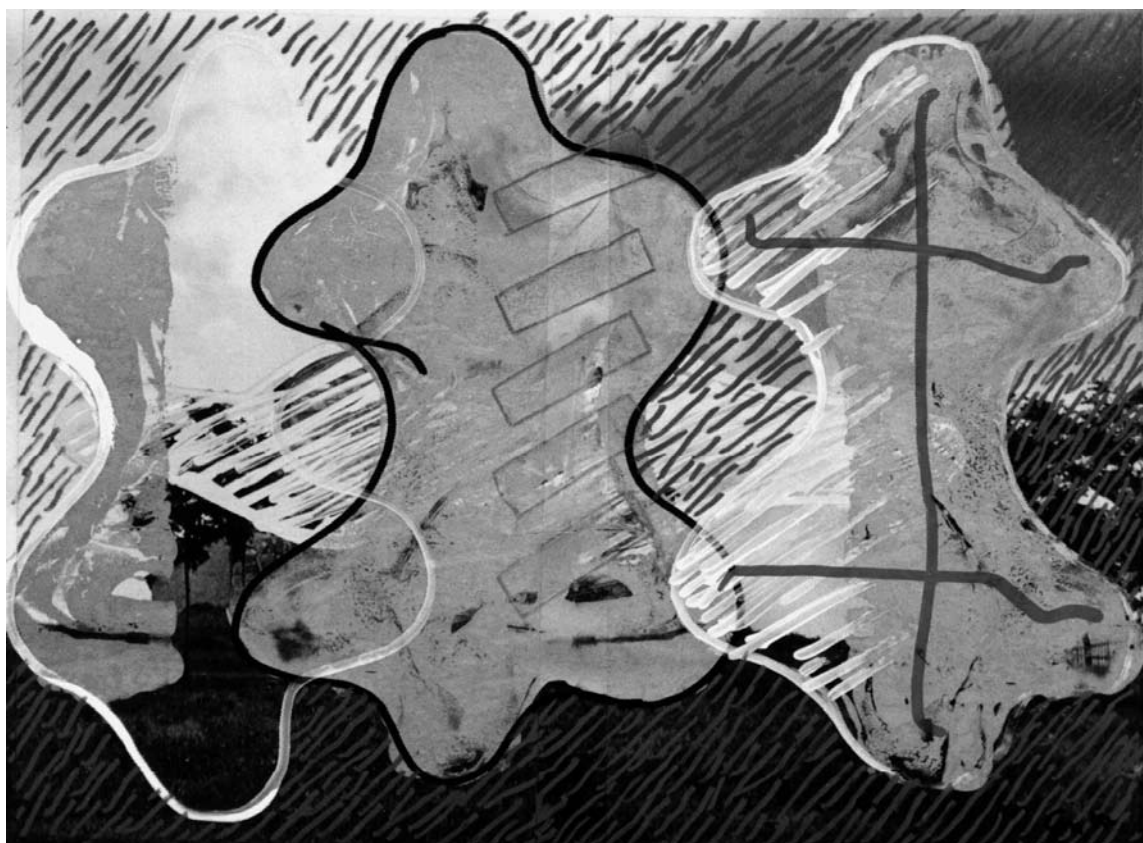
Az elefánt

Jobbra-balra dülöngélek,
Állatkertben az elefánt.
Karjaimban te, új-élet,
Ablakon eső cseppje szánt.

Tavaszcsernye márciusban,
Minden rügy csupa rejtély.
Teljességről mit sem tudtam,
Mielőtt megszülettél.

Vonásaink az arcodon –
Ismerős ágak rajza.
Kis fejed billen: megfogom;
Dülöngélek balra-jobbra.

Három király, 1987, akril, foto, 30x40 cm

Prológus

Egyre sűrűbben gondol rám a halál.
Abból gondolom, hogy időnként
a tinta pattogva megszárad a tollban,
a félelemben jégvirágok nyílnak,
kifutnak az időből a mondatok.
Íróasztalom lapján vakul a lakk,
és ha előrehajolva belenézek,
egy elkenődő Narkisszoszt látok.
A halál arca. Érzem, hogy rám gondol.
Mintha a víz istene kinézne a tóból,
és a világ hirtelen fejtetőre állna:
belém vágna, hogy fönt van a lent.
az égre ráhullna a fátyol,
elharapódzna a fénykép,
s a Nagy Elkövető ábrázata lassan
összeállna a végső fantomrajzon.

Kép a fényen, időnként az időn,
kérdés a válaszra, megállni az utat.
Íróasztal-énem talán halálnak lát.
Egyre sűrűbben hajtom le a fejem,
és csak nézegetem őt. Aztán fölkelek
a székből, dolgomra megyek,
vagy elétolok egy üres papírlapot.
Tudom, hogy ott van alatta.
Az ő arcára írok. Szeretni nem több,
mint arcról olvasni halált.

Reszet

Tegnap majdnem elkaptak az orkok,
 hömpölyögtek a digitális dombról,
 állat grafikájuk volt, féltem,
 alig volt már sztaminám,
 kis kék lötty a léleklombik alján,
 azért még odanyomtam egy fájörvöllt,
 szarrá is égett majdnem mind,
 a maradékot hármás fokozatú
 mágikus longszórdommal levágtam,
 (rohadt nehéz volt gyémántot szerezni bele -
 ettől lesz jó orkokra),
 de aztán betámadtak a hulkok meg a
 lomha hilldzsájentek,
 és már semmi erőm.
 Ilyenkor hátra arc, aztán tűz,
 rohanni vissza a szintkapuhoz
 (a teleport jobb lenne, de
 ahhoz is sztamina kell),
 rákliccelni a bejáratra, és már
 meg is lógtál, bár van, mikor a
 szörnyek oda is követnek,
 épp pihiznél egy szinttel lejjebb,
 erre ott teremnek és futni kell
 tovább, visszalépni megint
 egy szintet, és keresni valami
 ottfelejtett varázscuccot, ami segít.
 Ha nincs, akkor meghalsz,
 kezdheted az egészszet előlről.

Elmosódnak a rohanó fák, füvek,
 minél közelebből nézi, annál inkább.
 Körülötte álmos ingázók.
 Folyékony, gyors maszat a sínparti flóra.
 Munkahely az, ahol munka a hely,
 ahol naponta kiderül, hogy
 nem erről volt szó. Az áramlásban
 matematika lappang, csak néha a
 másik oldalára fordul.
 Ilyenkor úgy érzed, megmenekültél.

Aztán a rendszer újra föláll.
 A mérés szálai a szövetben elmerülnek,
 versek képében támad a gyerekkor,

egy füstszagú börsönyi faluban
öregasszonyok hímzik az oltárterítőt,
az erdőben valaki avarral takarja a vermet,
nagymama hajában hullámzik a régi Balaton,
virágzik, sarjad a tér, a betölthetetlen jövő.
Szintek csúszdáján öregszünk.
Fölmászik a gyerek és megindul.
A homokba már vénember lába toppan.
Áll a játszótéren és döbbenten szétnéz,
a domb mögül morajlás hallik,
jönnek az orkok, hulkok és hilledzsájentek,
előtör a végtelen osztható sereg,
ordítva rombol, a retinád remeg,
ki a homokozóból, szaladnál a múltba,
csak hogy ott is jönnek, szétfolyva, megnyúlva,
mérgező folyó nagyanyád hajából,
zúdul a tömeg, a fejedben zsoltárol,
az égen cikáznak az elvarratlan tervek,
a bizonyosság, mint a tinta, terjed,
előntik a szörnyek a jelenségvilágot,
„nincs már menedéked” mormolják az átkot,
hűvös földágyadba feküdj bele, kérnek,
omlanak lágyan a megásott emlékek.

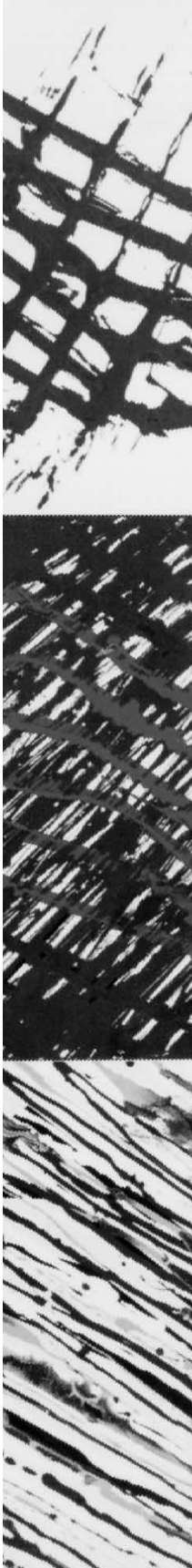
Unio mystica

Eggyé válni idézetekkel.
Ne ismerjek saját szavaimra.

Eggyé válni fákkal, hegyekkel.
A séta semmit se jelentsen.

Eggyé válni valakivel.
Berendezkedni a fájdalomában.

Így várni a néma rianást.
Hatásait veszelve támad föl az erő.

Lassított csendben

1.
Lassított csendben számhoz ütődik
valami pohár hideg fegyver
Villamos csenget és már nem alszik
Vérem megtelik félelemmel

Vagyok aki soha nem lehettem
túlélve már öt évtizeddel
magam Rakódik akár a mész a
csontban halál az idegemben

Folyónál lakom Döglött nagy halak
üres szemüregében állok
Ez az öröklét Vad kutyák jönnek
s a dögre csapnak a sirályok

Még nem mondtam bár jó is lehetne
reggelenként epét s vért hányok
Nem alhatom éjjel – kárognak lent
s dalolnak a szomszéd cigányok

mígnem a virradat s a kakasok
álomba hajtogatják őket
Fekszem tovább Fogytán van a napom
Kertemben keselyű időzget

s idézget mint egy régen kivénhedt
forradalmár a brosúrából
Mozdulnék – lássa azt hogy még élek
de a szomszéd épp krárog s átszól

a teraszról hogy a reggeli sör
habjából patkány mászik elő
Csukva hagyom látni a szememet
s nem bánom hogy elhagy az erő

mielőtt visszatért volna belém
az éjjeli hidegrázásból
A mozdulat s a mozdulatlanság
egyként fáj s a semmire rátol

2.

Sötét sarokban pizsmog a bogár
apró lábával égre fordul
alulról mászná össze a halált
beleharap nyersen és orvul

bár nincs közvetett köze a léthez
öntudatlan éli túl magát
pontosan tudja mit kell tennie
s hanyatt fektéből is odalát

hol moccanatlan vergődöm hogyan
kezdjek hozzá az újabb naphoz
Szennyes rongy párna lepedő paplan
s nincs már ki ebből kitakarjon

Nyugtatók s erős szeszek mámore
befelé fordítja az arcom
Szakadék fölött könnyebbített lét
ráiszom hogy tovább kitartson

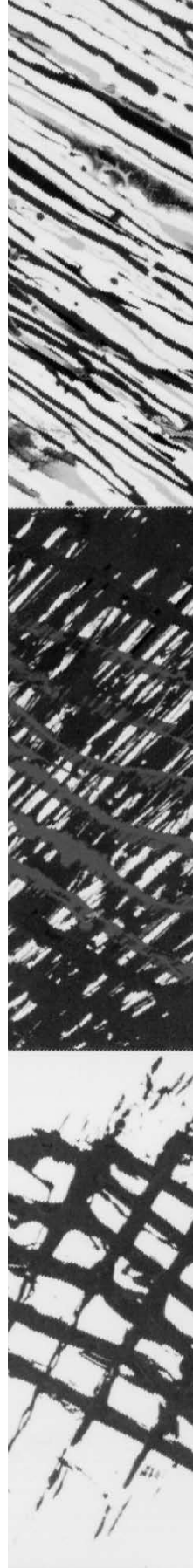
Jön a bogár s nem találja szemem
azon keresztül furakodna
agyamba föl Hát beköp halállal
s leszek semmivé sokasodva

innentől Valahol óra perceg
falakban kötve meg az időt
Telik az élet Gyorsabban múlik
mint ez a kibaszott délelőtt

3.

Vidám leszok szerkesztőm így kérte
seggem verem a poros földhöz
államat vakarom mint a majmok
s röhögök ha a sorsom föllök

s megtapos Egész nap körbe járok
forgok és grimaszolok közben
tótágast állok reped a gatyám
s bolondot látok a tükörben

Bukfencet hányok epe s vér helyett
bravót tapsolok kiabálok
remek kis bohóc vállamat verem
könnyem csordul bár nincsen rá ok

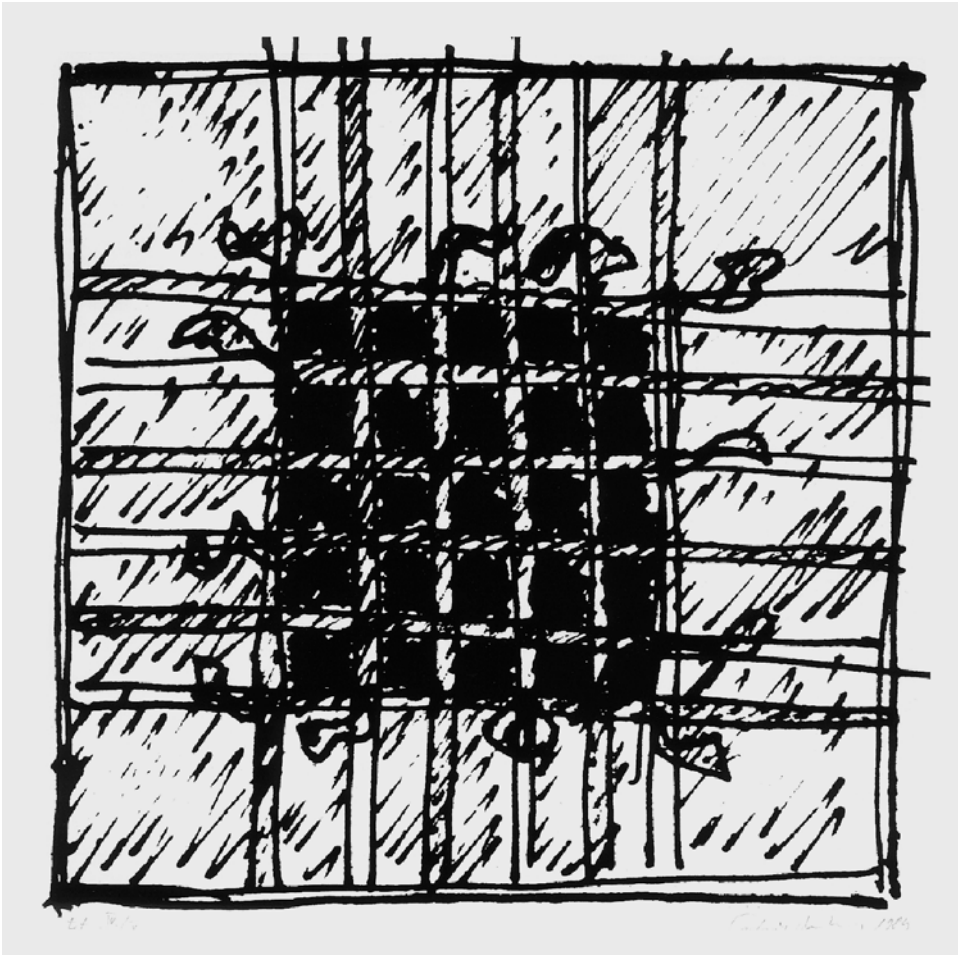
A diskurzus behalt önmagába
magammal magam kibeszélem
rendőrvicc leszek a Fábry-show-ban
skót kezében elkopott érem

komikus szerep egy színdarabban
ahol engem rugdosnak seggbe
commedia dell' morte-maszk-vigyor
fölvetítve a föllegekre

melyekből eső perreg majd alá
szétáztatva papírruhámat
meztelen állok hervadt szemérmem
gúnyolják lányok és sirályok

Fontos hogy szám röhög szakadásig
s nyálam a mellkasomra csorran
habzsolt élettől csorba a fogam
lassított csendben téves program

lettem Szétnézek derűs fölénnel
fogjuk fel pozitívan ezt is
(Bár egyre fárasztóbb e vén fazon
ki még csak fel se bukott eddig)

Háló, 1986, akril, vászon, 100 x 100 cm

Bárka

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT

Megjelenik kéthavonta. Kiadja a Békés Megyei Tudásház és Könyvtár
Felelős kiadó: Dr. Hajnal Lajos igazgató. Szerkesztőség: 5600 Békéscsaba, Kiss Ernő utca 3.
Telefon: 66/530-206; 66/454-354/106. E-mail: barka@bmk.hu Internet: <http://www.barkaonline.hu>
Szerkesztőségi fogadóórák: hétfőn 14.00–16.00 óráig.
A lapot tervezte: Lonovics László

HU ISSN 1217 3053

Nyomdai előkészítés: KÖRÖS GRAFIKA Kft.
Nyomdai kivitelezés: Kolorpint Kft., Békéscsaba
Megrendelhető a szerkesztőségben. Előfizetési díj: 1 évre 2400 forint.
Terjeszti a LAPKER Rt.

„Meg nem rendelt” kéziratot csak nyomtatott formában, postai úton áll módunkban fogadni. Kéziratokat nem őrzünk meg, de minden felbélyegzett válaszborítékkal ellátott küldeményt megválaszolunk.

Fekete Vince, Szabó T. Anna, Varró Dániel, Király Levente, Szita Szilvia, Vári Fábián László, Iancu Laura, Halmai Tamás, Lászlóffy Csaba, Lackfi János, Marsall László versei

Maros András, Vári Fábián László, Oravecz Imre prózája

Tanulmányok Marsall Lászlóról, Lászlóffy Csabáról, a Sensaria csoportról, Megyeri-Horváth Gáborról, Tóth Ernőről

Tőzsér Árpád, Ilia Mihály, Háy János esszéje

Kritikák Varró Dániel, Iancu Laura, Szabó T. Anna, Oravecz Imre, Podmaniczky Szilárd, Vörös István kötetéről

Bárka

Kéthavonta megjelenő irodalmi, művészeti, társadalomtudományi folyóirat.

Kedves Olvasónk, amennyiben folyóiratunk elnyerte tetszését, legyen megrendelőnk s ezáltal a szponzorunk! Ha rendszeresen és biztosan hozzá akar jutni a Bárkához, töltsse ki ezt a megrendelőlapot és küldje el a szerkesztőségünkbe, vagy küldjön egy e-mail megrendelést a következő címre: janikati@bmk.hu! Ajándékozzon barátainak, rokonainak Bárka előfizetést! Köszönjük a bizalmát, a megrendelésben megnyilvánuló szimpátiáját és támogatását!
Címünk: 5601 Békéscsaba, Kiss Ernő u. 3.

Megrendelem a Bárka című folyóiratot ..... példányban.

Név: .....

Lakcím: .....

Aláírás: .....

Vélemény: .....

.....